

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการใช้วาทีะพฤติกรรมภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4" ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - 1.1 ความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและความสามารถในการแสดงออกทางภาษา
  - 1.2 ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. ทฤษฎีวาทีะพฤติกรรม
  - 2.1 ความหมายของวาทีะพฤติกรรม
  - 2.2 การจัดประเภทวาทีะพฤติกรรม
3. ความเหมาะสมในการใช้ภาษา
  - 3.1 สถานการณ์ทางสังคม
  - 3.2 หน้าที่และรูปแบบทางภาษา
4. การสอนความสามารถในการใช้วาทีะพฤติกรรม
5. การทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative approach) นับว่าเป็นแนวทฤษฎีการสอนภาษาที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์หลายท่าน เช่น

โซซานา บลัม-คัลคา (Shoshana Blum-Kulka, 1982:29) กล่าวถึงจุดเน้นใน ทฤษฎีการเรียนการสอนภาษาที่สองในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้เปลี่ยนจากแนวคิดการสอนโครงสร้างมา เป็นแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เฮซ จี วิตโดว์สัน (H. G. Widdowson, 1991:160) กล่าวว่า "เป็นที่แน่ชัดแล้วว่า แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะแนวการสอนแบบนี้ยังผล ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ ยิ่งไปกว่านั้นแนวการสอนแบบนี้เป็นการเรียนรู้ภาษาอย่าง เป็นธรรมชาติและทำให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ในกระบวนการเรียนรู้"

เฮซ เฮซ สเติร์น (H. H. Stern, 1992:11) กล่าวว่า "ในบรรดาแนวคิดทาง การสอนภาษาที่นิยมใช้กันนั้น แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในอันดับต้นอย่างไม่ต้องสงสัย" นอกจากนี้ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า แนวการสอนนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักสูตร วิธีสอน การใช้ อุปกรณ์การสอน และการทดสอบ

สมิตรา อังวัฒนกุล (ม.ป.ป.:1) กล่าวถึงการศึกษาการเรียนการสอนในประเทศไทยในปัจจุบัน ว่า เน้นการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายได้ คือ สามารถใช้ภาษาได้เหมาะสมกับ สภาพสังคม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุจิตรา สวัสดิวัฒน์ (2536:47) ที่กล่าวว่า "ปัจจุบัน การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย หนังสือ วารสาร ตลอดจน การประชุมทางวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษล้วนกล่าวถึงการสอน เพื่อการสื่อสารทั้งสิ้น"

เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์ (2531:148) ได้กล่าวสรุปถึงแนวทฤษฎีการสอนภาษาในแนว โนมปัจจุบันว่าเป็นการสอนเพื่อการสื่อสาร เพราะแนวทฤษฎีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ การใช้ภาษา เพื่อไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

จะเห็นได้ว่า แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นแนวการสอนที่เป็นที่ยอมรับกันโดย ทั่วไปว่าเป็นแนวการสอนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตาม สถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ ให้ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative competence) นั้นเอง

ความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและความสามารถในการแสดงออกทางภาษา

เมื่อก้าวถึงแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว คำว่า "ความสามารถที่จะเข้าใจภาษา (Competence)" และ "ความสามารถในการแสดงออกทางภาษา (Performance)" มักจะถูกกล่าวถึง เพราะทั้ง 2 คำนี้ถูกใช้ในความหมายที่แตกต่างกันไปตามนิยามของนักวิจัยและนักการศึกษาต่าง ๆ และเป็นลักษณะที่สำคัญต่อการกำหนดจุดประสงค์ของการสอนและการทดสอบภาษา

โนม ชอมสกี (Noam Chomsky, 1965) ผู้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (Transformational-generative grammar) เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับภาษา ได้แบ่งความสามารถทางภาษาของมนุษย์เป็น 2 ระดับ คือ

1. ความสามารถที่จะเข้าใจภาษา (Linguistic competence) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษาที่เจ้าของภาษามืออยู่ในตัว ทำให้สามารถใช้ประโยคในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และไม่มีขีดจำกัด รู้ว่าประโยคใดถูกหรือผิดไวยากรณ์ รู้ว่าประโยคใดกำกวมหรือไม่

2. ความสามารถในการแสดงออกทางภาษา (Linguistic performance) หมายถึง ความสามารถในการใช้และเข้าใจความหมาย ซึ่งเกิดจากความรู้ที่มีอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้ ชอมสกี ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ในการพัฒนาทฤษฎีภาษาศาสตร์นั้น จำเป็นต้องศึกษาและอธิบายภาษาจากผู้พูดและผู้ฟังที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาอย่างสมบูรณ์ ในชุมชนที่ใช้ภาษาเดียวกัน (Homogeneous speech community) ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ เช่น ข้อจำกัดด้านความจำ ข้อผิดพลาดในการนำความรู้ไปใช้ในการแสดงออกทางภาษา เป็นต้น ดังนั้น ชอมสกีจึงสนใจเฉพาะความสามารถที่จะเข้าใจภาษา โดยไม่สนใจการใช้ภาษาตามความเป็นจริงของผู้พูด ทั้งที่ประโยคบางประโยคนั้นแม้จะถูกไวยากรณ์ แต่ก็ยากต่อการแปลความเพราะมีความซับซ้อนหรือยาวเกินไป เช่น

- a. The was cheese green.
- b. The cheese the rat the cat the dog saw chased ate was green.
- c. The dog saw the cat that chased the rat that ate the cheese that was green.

ประโยค b และ c เป็นประโยคที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่ในแง่ของการใช้ภาษานั้น ประโยค c เป็นประโยคที่ยอมรับได้ ซึ่งในเรื่องของการยอมรับ (Acceptability) นี้ ชอมสกีถือเป็น เรื่องของความสามารถในการแสดงออกทางภาษา ซึ่งไม่เกี่ยวกับการศึกษาภาษา

จากแนวคิดนี้เอง นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากจากนักการศึกษา และนัก ภาษาศาสตร์ ซึ่งคริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Christopher Brumfit, 1984:24) ได้สรุปผลที่เกิด จากแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและความสามารถในการแสดงออกทางภาษา เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ยอมรับแนวคิดนี้ว่ามีประโยชน์ต่อการศึกษาไวยากรณ์ของภาษา
2. กลุ่มที่ปฏิเสธแนวคิดดังกล่าว ซึ่งนำโดย เอ็ม เอ เค ฮอลิเดย์ (M. A. K. Halliday, 1970:145) โดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นต้องมีการแบ่งระดับความสามารถทางภาษา เพียงเพื่อใช้อธิบายเกี่ยวกับไวยากรณ์เท่านั้น นอกจากนี้ยังอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการตี ความด้วย ฮอลิเดย์ย้ำว่า ในการศึกษาภาษานั้นควรศึกษาการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ ต่าง ๆ

3. กลุ่มที่ยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับระดับความสามารถทางภาษาว่ามี 2 ระดับ แต่ได้ ขยายความหมายของความสามารถที่จะเข้าใจภาษาออกไปเป็น ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร (Communicative competence) ซึ่งกลุ่มนี้ประกอบด้วยนักภาษาศาสตร์สังคมนที่ สำคัญ ๆ คือ เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes) และ โรบิน แคมป์เบล และ โรเจอร์ เวลส์ (Robin Campbell and Roger Wales)

เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1972:277-278) และ โรบิน แคมป์เบล และ โรเจอร์ เวลส์ (Robin Campbell and Roger Wales, 1970:246-247) วิจารณ์แนวคิดเกี่ยวกับ ความสามารถที่จะเข้าใจภาษาและความสามารถในการแสดงออกทางภาษาในแง่ของระบบ ไวยากรณ์และการยอมรับของชอมสกีว่า จำกัดอยู่ในวงแคบ และไม่ได้ให้ความสนใจต่อความ เหมาะสม หรือลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมของการใช้คำพูดในสถานการณ์เลย ซึ่งแคมป์เบล และเวลส์ กล่าวว่า "โดยทั่วไปแล้ว ความสามารถทางภาษาศาสตร์ที่สำคัญที่สุด คือ สามารถ ที่จะใช้ภาษาหรือเข้าใจถ้อยคำที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่ที่สำคัญกว่า คือ ความเหมาะสมต่อ บริบทของการใช้ภาษานั้น" นอกจากนี้ ไฮม์ส์ กล่าวเสริมว่า "แม้จะมีกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ (Rules of grammar) แต่กระนั้นก็จะไม่มีความหมาย ถ้าปราศจากกฎเกณฑ์การใช้ภาษา (Rules of use)" และไฮม์ส์ได้อธิบายเกี่ยวกับความสามารถของเด็กที่จะเข้าใจและใช้ ประโยคไวยากรณ์ในภาษาว่า โดยปกติแล้วเด็กต้องการความรู้เกี่ยวกับประโยค ซึ่งไม่ใช่แค่ด้าน

ไวยากรณ์ แต่ต้องมีความเหมาะสมด้วย เด็กนั้นต้องสามารถรู้ว่า เมื่อใดจึงควรพูด หรือไม่ควรพูด และพูดอะไร กับใคร ที่ไหน ด้วยวิธีการทำทางอย่างไร

จะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถที่จะเข้าใจภาษาของ ชอมสกี นั้นคือ ความรู้ด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ ในขณะที่ ไสม์ส และ แคมป์เบล และ เวลส์ เสนอในความหมายที่กว้างกว่า นั้นคือ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative competence) ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถทางไวยากรณ์ (Grammatical competence) และความสามารถทางสังคมภาษาศาสตร์ (Sociolinguistic competence) ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ภาษา สำหรับความสามารถในการใช้ภาษานั้นยังคงหมายถึง การใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ซึ่งรวมถึงข้อผิดพลาดจากตัวแปรต่าง ๆ เช่น ข้อจำกัดด้านความจำ การรับรู้ ข้อผิดพลาดในการนำความรู้ไปใช้จริง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า ในการเรียนรู้อาจารย์ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และความสามารถในการใช้ภาษานั้นได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เฮท จี วิดโดว์สัน (H.G.Widdowson, 1991:157) ที่ว่า "การเรียนภาษามี 2 ด้าน คือ มีความรู้ และการแสดงออก"

ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

เดล ไสม์ส (Dell Hymes, 1972) เป็นบุคคลแรกที่เผยแพร่คำว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative competence) โดยได้เขียนไว้ในบทความ "On Communicative Competence" ซึ่งต่อมาได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง และเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในปัจจุบัน ซึ่ง เฮท เอช สเติร์น (H.H.Stern, 1992:164) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า ความสามารถนี้เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสอนภาษาที่สอง

เดล ไสม์ส (Dell Hymes, 1972:281) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้ เพื่อใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบททางสังคมวัฒนธรรม ไสม์ส เชื่อว่า ผู้ที่มีความสามารถเช่นนั้นจะต้องมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาได้โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษานั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตามกาลเทศะหรือไม่ เช่น เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
2. การใช้ภาษานั้นช่วยให้การแสดงความหมายเป็นที่เข้าใจได้ชัดเจนหรือไม่เพียงใด
3. การใช้ภาษานั้นสอดคล้องกับบริบททางสังคมหรือไม่
4. การใช้ภาษานั้นสามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้จริงเพียงใดเมื่อนำไปใช้ และเกี่ยวข้องกับสิ่งใดบ้าง

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood, 1981:X) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นความสามารถด้านโครงสร้างซึ่งได้แก่ ความสามารถด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ รวมทั้งเป็นความสามารถในด้านหน้าที่ทางภาษา คือ วัฏจักรการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงด้วย

จอห์น เจ กัมเปอร์ส (John J. Gumperz , 1982:209) นิยามคำว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในรูปการมีปฏิสัมพันธ์ว่า เป็นความรู้ทางภาษาที่เกี่ยวกับระเบียบการสื่อสารซึ่งผู้พูดต้องร่วมกันสร้างสรรคการสนทนาให้เป็นไปอย่างราบรื่น

แมรี ฟินอคเชียโร และ คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:218) กล่าวว่า "ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ"

ไมเคิล คาเนล (Michael Canale, 1983:5) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า หมายถึงทั้งความรู้และทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารจริง ซึ่งความรู้นั้น คือ ความรู้เกี่ยวกับภาษาซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ได้ ส่วนทักษะ คือ ความสามารถในการใช้ความรู้ที่มีอยู่

เนสซ่า วูล์ฟสัน (Nessa Wolfson, 1983:61) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่าไม่ใช่ความสามารถทางไวยากรณ์และศัพท์เท่านั้น แต่รวมถึงกฎการพูดด้วย คือ รู้ว่าเมื่อใดจึงควรสนทนา และจะสนทนาอย่างไร หัวข้อที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นจะใช้คำแบบไหนสำหรับเรียกขานคู่สนทนา และใช้วาจาเหตุกกรรมใด

ซันดรา เจ ซาวิญอง (Sandra J. Savignon, 1983:8-9) กล่าวถึงลักษณะของความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สรุปได้ว่า เป็นการสื่อสารความหมายระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งเป็นได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ในบริบทเฉพาะที่ผู้ใช้ภาษาต้องเลือกรูปแบบและสำนวนให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ

ราฟ อี คูเลย์ และ เคโรธา เอ โรช (Ralph E. Cooley and Deborah A. Roach, 1984:25) ให้นิยามคำว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นความรู้ ด้านรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และความสามารถที่จะใช้ความรู้นั้น

ไดแอน ลาเซน-ฟรีแมน (Diane Larsen-Freeman, 1986:133) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ประกอบด้วยความสามารถทางภาษาซึ่งเป็นความรู้ ด้านรูปแบบและความหมาย และความรู้เกี่ยวกับการใช้หน้าที่ทางภาษา

อีเลน ทาโรน และ จอร์จ ฮูล (Elaine Tarone and George Yule, 1989:17) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นความสามารถในการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านภาษา ภาษาศาสตร์สังคม และด้านกลวิธีการสื่อสาร

ไลล์ เอฟ บาคแมน (Lyle F. Bachman, 1991:671-704) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ว่าเป็นความสามารถในการใช้ความรู้ทางภาษาร่วมกับกลวิธีในการ นำความรู้ไปใช้เพื่อสร้างและเข้าใจความหมาย

อีลิท ออลส์เตน และ แอนดรูว์ ดี โคเฮน (Elite Olshtain and Andrew D. Cohen, 1991:154) กล่าวถึงความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นสิ่งจำเป็น ในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความถูกต้องทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ผู้พูดต้องรู้จักทางสังคมวัฒนธรรมด้วย เพราะจะเป็นแนวทางในการเลือกรูปแบบทางภาษาที่ เหมาะสม นั่นคือ การพูดให้ประสพผลนั้นไม่ใช่แค่ให้ถูกต้องตามไวยากรณ์และรูปแบบ แต่ยังต้องรู้ ว่า เมื่อใดควรใช้และใช้ในสถานการณ์ใด

รูด เอลลิส (Rod Ellis, 1994:696) อธิบายความหมายของความสามารถในการ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ประกอบด้วยความรู้ที่ผู้ใช้ภาษามี ซึ่งทำให้สามารถใช้และเข้าใจข้อมูล ต่าง ๆ ได้ ความรู้นี้รวมถึงความสามารถทางภาษาที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ และ ความสามารถในการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์

อรุณี วิริยะจิตรา (2532:48) กล่าวว่า "...เนื่องจากความสามารถในกฎเกณฑ์ของ ภาษาแต่เพียงอย่างเดียวไม่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อความหมายได้ ทั้งนี้เพราะ ความสามารถในการสื่อความหมายนั้นรวมถึง ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม"

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ ความสามารถในการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพสังคม บุคคล สถานที่ และมีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ภาษาในสังคมนั้น ๆ เป็นอย่างดี

ทฤษฎีวาทะพฤติกรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของ เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1972) ซึ่งเน้นความสำคัญของกฎการใช้คำพูดที่เหมาะสมกับบริบทสังคม และจากคำกล่าวของ แซนดรา เจ ซาวิยอง (Sandra J. Savignon, 1983:13) ที่ว่า "ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ที่ถูกใช้เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายอย่างไม่จำกัด เช่น การสั่ง การอธิบาย การขอร้อง ฯลฯ ซึ่งจุดประสงค์ในถ้อยคำที่กล่าวนั้นจะสามารถเข้าใจได้ เมื่อถ้อยคำนั้นอยู่ในบริบทของสถานการณ์" ทำให้ทฤษฎีวาทะพฤติกรรม (Speech act theory) เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้เป็นเพราะทฤษฎีวาทะพฤติกรรมนี้มีความสำคัญในการบ่งบอกจุดประสงค์ของการใช้ภาษา และช่วยให้เข้าใจเจตนาที่แฝงอยู่ได้ชัดเจน (H.H. Stern, 1992:160) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อีลิตต์ ออลสแตน และ แอนดรูว์ ดี โคเฮน (Elite Olshtain and Andrew D. Cohen, 1991:155) ที่กล่าวถึงผู้ใช้ภาษาที่ประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาว่า "ผู้ใช้ภาษาที่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของวาทะพฤติกรรมมักจะรู้จักความเหมาะสมในการเลือกใช้ถ้อยคำให้เข้ากับสถานการณ์ทางสังคมนั้น ๆ"

นอกจากนี้ แมรี หลุยส์ แพรตต์ (Mary Louise Pratt, 1977:86) สรุปลักษณะเกี่ยวกับทฤษฎีวาทะพฤติกรรมว่า เป็นการศึกษาถ้อยคำ ซึ่งไม่ใช่แค่รูปแบบไวยากรณ์เท่านั้น แต่เป็นการใช้ถ้อยคำในบริบทที่ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย ทิศนคติ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา รวมถึงภาษาท่าทาง และสอดคล้องกับที่ โชชานา บลัม-คัลคา (Shoshana Blum-Kulka, 1982:30) กล่าวถึงวาทะพฤติกรรมว่า เป็นการใช้ภาษาซึ่งมีความซับซ้อนในการใช้รูปแบบและความหมาย เพื่อให้ผู้ใช้ภาษาประสบผลสำเร็จในการสื่อสาร

แซนดรา เจ ซาวิยอง (Sandra J. Savignon, 1983:14) กล่าวถึงทฤษฎีวาทะพฤติกรรมว่าเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ทางภาษาของคำพูด ซึ่งการที่จะเข้าใจความหมายคำพูดนั้นไม่ได้อยู่ที่รูปแบบทางไวยากรณ์ แต่เกิดจากกฎการตีความในชุมชนที่ใช้ภาษานั้น ๆ

แจค ซี ริชาร์ดส์ (Jack C. Richards, 1987:19) และไฟรดา คูบิน และ อีลิตต์ ออลสแตน (Fraida Dubin and Elite Olshtain, 1990:93) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าทฤษฎีวาทะพฤติกรรมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของถ้อยคำและหน้าที่ในการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม เป็นแนวทางให้ผู้พูดสามารถเข้าใจและเลือกใช้รูปแบบภาษาที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมนั้น ๆ และในที่สุดผู้ใช้ภาษาจะสามารถรู้ว่าสถานการณ์ใดจึงเหมาะกับวาทะพฤติกรรมหนึ่ง ๆ และรูปแบบทางความหมายและไวยากรณ์ใดที่ควรเลือกใช้เพื่อจะแสดงเจตนาที่ต้องการ

นอกจากนี้ กาย คูก (Guy Cook, 1989:35) กล่าวถึงการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จว่า ผู้พูด ต้องมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของสภาพแวดล้อมรอบตัวและในสังคมนั้น ๆ และยังคงมีความรู้เกี่ยวกับตัวบุคคลที่เขามีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้สามารถอธิบายได้จากทฤษฎีภาวะ พฤติกรรม เพราะทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของถ้อยคำในเงื่อนไขที่เหมาะสม (Felicity conditions) และความรู้เกี่ยวกับคู่สนทนา ซึ่งถ้าเงื่อนไขดังกล่าวเกิดขึ้นจะช่วยให้เกิดความ เข้าใจถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสาร

ยามูนา คาชรู (Yamuna Kachru, 1991:299) กล่าวถึงทฤษฎีภาวะพฤติกรรมว่าเป็น การศึกษาการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดการกระทำ และถือเป็นลักษณะของความสามารถทางภาษา ที่เป็นสากล กล่าวคือ ผู้พูดต้องกล่าวคำ วลี หรือประโยคในภาษา เพื่อแสดงเจตนาและก่อให้เกิด ผลตามที่กล่าวไว้

จากความเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทฤษฎีภาวะพฤติกรรมนี้ อาจสรุปได้ว่า ทฤษฎีภาวะ พฤติกรรมเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หน้าที่ทางภาษา ให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีภาวะพฤติกรรมนี้เริ่มจากที่ เจ แอล ออสติน (J. L. Austin, 1962:1-6) ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับถ้อยคำ (Statement) ว่า ถูกใช้ในความหมายของการบอก เล่าเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรืออธิบายข้อเท็จจริงเท่านั้น ซึ่งออสตินแย้งว่า จริง ๆ แล้วยังมีอีก หลายอย่างที่ผู้พูดสามารถกระทำโดยใช้คำพูด นั่นคือ ออสติน มองว่า คำพูดบางอย่างนั้นไม่ใช่ เป็นแค่การบอกเล่า หรือการตั้งถามเกี่ยวกับข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นการกระทำด้วย เช่น ใน ประโยคต่อไปนี้

"I bet you a pound that Harry falls off the ladder."

"I promised to play Scrabble with you tomorrow."

ทั้ง 2 ประโยคนี้ผู้พูดไม่ได้แค่บอกกล่าวเรื่องการพนันหรือการให้สัญญาเท่านั้น แต่เป็นการพนัน และให้สัญญา ดังนั้น ออสตินจึงมองว่า การบอกกล่าวข้อมูลเป็นเพียงหน้าที่หนึ่งของภาษาเท่านั้น ซึ่งเขาเรียกถ้อยคำที่บอกถึงข้อเท็จจริงนี้ว่า ถ้อยคำเพื่อบอกกล่าว (Constative utterances) ส่วนถ้อยคำที่บ่งบอกการกระทำด้วยนั้นถือเป็น ถ้อยคำเพื่อบอกกล่าว (Performative utterances)

จากความเชื่อว่า การพูดเป็นการบ่งบอกการกระทำนี้เอง เจ แอล ออสติน (J. L. Austin, 1962:99-101) จึงสรุปว่า ในการกล่าวถ้อยคำหนึ่งนั้น ผู้พูดได้กระทำพฤติกรรม 3 อย่างพร้อม ๆ กัน คือ

1. การกล่าวถ้อยคำ (Locutionary acts) เป็นพฤติกรรมการกล่าวคำหรือประโยคขึ้นมาในการสื่อสาร

2. การแสดงเจตนา (Illocutionary acts) เป็นพฤติกรรมที่แสดงเจตนาของการกล่าวถ้อยคำนั้น ๆ ออสตินถือว่า พฤติกรรมส่วนนี้สำคัญที่สุด

3. วาทะผล (Perlocutionary acts) เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการกล่าวถ้อยคำหรือผลของถ้อยคำที่มีต่อผู้ฟัง ซึ่งอาจเป็นผลในด้านความรู้สึก ความคิด หรือการกระทำพฤติกรรมของผู้ฟัง ผู้พูด หรือ คนอื่น ๆ

ออสติน ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ถ้อยคำที่มีความหมายและรูปแบบที่ถูกต้อง (Well-formed) ทั้งหมดถือว่าเป็นการกล่าวถ้อยคำ แต่จะเป็นการแสดงเจตนาด้วยนั้น ถ้อยคำนั้นต้องหมายถึงการกระทำด้วย ส่วนวาทะผลจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำตามถ้อยคำนั้นสัมฤทธิ์ผล และเขาได้ยกตัวอย่างประโยค "Stop that!" ประโยคนี้นี้เป็นการกล่าวถ้อยคำเพราะมีรูปแบบที่ถูกต้อง ในการแสดงเจตนา(ในบางสถานการณ์)จะหมายถึงการห้ามไม่ให้กระทำ ซึ่งผู้พูดจะต้องมีสิทธิ์ในการออกคำสั่งห้ามนี้ และถ้าผู้ฟังยอมปฏิบัติตาม วาทะผลก็เกิดขึ้น

นอกจากนี้ เจ แอล ออสติน(J. L. Austin, 1962:116-117) ยังกล่าวถึง "เงื่อนไขที่เหมาะสม (Felicity conditions)" ว่าเป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการกล่าววาทะพฤติกรรม ซึ่งการกล่าววาทะพฤติกรรมนั้น ๆ จะได้รับผลสำเร็จหรือไม่นั้นต้องมีเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ (Conventional procedure) โดยมีบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
2. กระบวนการนี้ต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
3. ความคิด ความรู้สึก และเจตนาของบุคคลในสถานการณ์นั้นต้องสอดคล้องกัน

ต่อมาเจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1969:23-24) ได้นำแนวคิดของออสตินมาทำการศึกษาต่อ แต่เขาไม่ให้ความสำคัญแก่วาทะผล กลับมุ่งไปสนใจการกล่าวถ้อยคำและการแสดงเจตนา เซอร์ล เรียกปรากฏการณ์ในการสื่อความด้วยถ้อยคำนี้ว่า วาทะพฤติกรรม (Speech act) ซึ่งจะประกอบด้วยการกระทำ 3 อย่างด้วยกัน คือ

1. การกล่าวถ้อยคำ (Utterance acts) ซึ่งมีความหมายเดียวกับ การกล่าวถ้อยคำของ ออสติน
2. การสื่อข้อความ (Propositional acts) หมายถึงการกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และกล่าวข้อความต่อไปเกี่ยวกับสิ่งนั้น (Referring and prediction) ซึ่งการที่ผู้พูดใช้ถ้อย

คำที่เหมาะสมกับเหตุการณ์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ก็จะทำให้ผู้ฟังเกิดความสับสนหรือเชื่อผิดได้

3. การแสดงเจตนา (Illocutionary acts) หมายถึงเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการกล่าวถ้อยคำด้วยข้อความที่สื่อออกไป เช่น การสั่ง การขอร้อง การให้สัญญา ฯลฯ

ในการกล่าวถ้อยคำนั้น อาจไม่จำเป็นต้องมีเนื้อหาของข้อความได้ เช่น ส่วนวน "Damn!" แต่ในการแสดงเจตนาจะต้องมีทั้งการกล่าวถ้อยคำและการสื่อข้อความ นอกจากนี้ การสื่อข้อความในรูปแบบที่ต่างกันสามารถใช้แสดงเจตนาเดียวกันได้ เช่น ในการขอให้ใครไปปิดประตูนั้น อาจกล่าวได้ดังนี้

It's cold in here.

The door's open.

Could someone see to the door?

การกล่าววาทะพฤติกรรมแบบนี้ เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1975B) เรียกว่า วาทะพฤติกรรมโดยอ้อม (Indirect speech act)

สำหรับ "เงื่อนไขที่เหมาะสม" นั้น เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1969:33-38) แบ่งเงื่อนไขเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. เงื่อนไขแห่งข้อความ (The propositional content condition) ซึ่งต้องการเพียงให้ข้อความที่ผู้พูดกล่าวนั้นสัมพันธ์กับเจตนาซึ่งสื่อไปถึงการกระทำ
2. เงื่อนไขแห่งการเตรียมความพร้อม (The preparatory condition) เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับสถานการณ์ของการกล่าววาทะพฤติกรรม
3. เงื่อนไขแห่งความจริงใจ (The sincerity condition) เป็นเงื่อนไขที่แสดงถึงความจริงใจของผู้พูดในการกล่าววาทะพฤติกรรม
4. เงื่อนไขแห่งความจำเป็น (The essential condition) เป็นเงื่อนไขที่ผู้พูดทำให้เกิดการกระทำตามวาทะพฤติกรรมที่กล่าวไว้

เซอร์ลได้ให้ตัวอย่างการกล่าววาทะพฤติกรรมการให้สัญญา ไว้ดังนี้

เงื่อนไขแห่งข้อความ	ผู้ให้สัญญาต้องระบุเจตนาที่ต้องการช่วยผู้ที่ถูกกล่าวถึง
เงื่อนไขแห่งการเตรียมความพร้อม	ผู้ให้สัญญาเชื่อว่าเขาสามารถช่วยได้ และผู้ที่ถูกกล่าวถึงก็ต้องการความช่วยเหลือนี้ด้วย และทั้งคู่มีสติสัมปะชัญญะครบถ้วน
เงื่อนไขแห่งความจริงใจ	ผู้ให้สัญญามีความจริงใจในการช่วยจริง ๆ
เงื่อนไขแห่งความจำเป็น	ผู้ให้สัญญาต้องกระทำตามที่สัญญาไว้

ถ้าเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อนี้ได้รับการปฏิบัติ ก็จะทำให้วาทะพฤติกรรมการให้สัญญาประสบความสำเร็จ แต่ถ้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้รับการปฏิบัติ เช่น ผู้ให้สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามที่สัญญาไว้ได้ ผู้ถูกกล่าวถึงไม่ต้องการ หรือ ผู้ให้สัญญาไม่มีเจตนาที่จะกระทำจริง ๆ การให้สัญญาก็จะไม่เกิด

เซอร์ลกล่าวถึงเงื่อนไขที่เหมาะสมนี้ว่า สามารถใช้อธิบายวาทะพฤติกรรมได้ทุกตัว

ความหมายของวาทะพฤติกรรม

เนื่องจากวาทะพฤติกรรมมีบทบาทในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนี้เอง ทำให้มีนักการศึกษาและนักวิจัยจำนวนมากได้หันมาศึกษาเรื่องนี้ และให้ความหมายของวาทะพฤติกรรมไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1969:16) ให้ความหมายของวาทะพฤติกรรมว่า คือ ผลผลิตของประโยคภาษาใต้เงื่อนไขที่แน่นอน และเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของการสื่อสารด้วยภาษา

เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1974:52-53) กล่าวถึงวาทะพฤติกรรมว่า เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของการใช้ภาษา ซึ่งเกิดขึ้นในวาทะเหตุการณ์และสถานการณ์ (Speech event and speech situation) โดยหมายถึง การกระทำที่เกิดจากการใช้คำพูด เช่น การกล่าวรายงาน การให้คำแนะนำ การขอโทษ เป็นต้น นอกจากนี้ ไฮม์ส์ (1972:278) ได้กล่าวถึงกฎการใช้วาทะพฤติกรรมภาษาใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ว่าจะเป็นตัวกำหนดในการเลือกใช้รูปแบบทางภาษาหนึ่ง ๆ

แมรี ฟินอคเชียว และ คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:221,22) ให้ความหมายของวาทะพฤติกรรมว่า เป็นสิ่งที่ผู้พูดกระทำด้วยภาษา เช่น การขอโทษ การข่มขู่ การชักชวน ฯลฯ ซึ่งต้องคำนึงถึงหน้าที่ทางภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ความหลากหลายของรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม และเป็นที่ยอมรับ

ริชาร์ด คัมบลิว ชมิคค์ และ แจค ซี ริชาร์ดส์ (Richard W. Schmidt and Jack C. Richards, 1985:101) ให้ความหมายของวาทะพฤติกรรมว่าเป็นพฤติกรรมทั้งหมดที่แสดงออกมาในขณะที่พูด เป็นทุกสิ่งที่กระทำเมื่อพูดออกมา

แอน มาลามาท โทมัส (Ann Malamah-Thomas, 1987:147) กล่าวถึงวาทะ
พฤติกรรมว่า เป็นถ้อยคำที่เกี่ยวพันกับการปฏิบัติของผู้พูดและผู้ฟังในสถานการณ์การสื่อสาร

เอ็ดเวิร์ด פיเนแกน (Edward Finegan, 1994:513) กล่าวถึงวาทะพฤติกรรมว่า
เป็นการกระทำที่ออกมาจากการใช้ภาษา เช่น การให้คำสัญญา การทักทาย เป็นต้น

รูด เอลลิส (Rod Ellis, 1994:724) อธิบายความหมายของวาทะพฤติกรรมว่า
เป็นถ้อยคำซึ่งแสดงข้อความและเจตนาในการสื่อสาร เช่น ประโยค "I like your dress."
ข้อความของประโยคเป็นกล่าวถึงชุดของคู่สนทนา โดยมีเจตนาที่จะชมเชย

ซอลทาน ดอร์นไฮ และ ซาราห์ เซอร์เรล (Zoitan Dornyei and Sarah
Thurrell, 1994:45) กล่าวถึงวาทะพฤติกรรมว่า เป็นถ้อยคำซึ่งไม่เพียงแต่ข้อความ แต่ยังมีผล
ต่อการกระทำด้วย

มยุรี สุทธิวิวัฒน์ (2530:71) กล่าวถึง วาทะพฤติกรรมว่าเป็นเจตนาของผู้พูดในการส่ง
สารไปยังผู้ฟัง

จริยา พานิชนภ (2532:16) สรุปว่า วาทะพฤติกรรม คือ การกระทำต่าง ๆ ที่ทำ
โดยผ่านทางคำพูด หรือสิ่งที่ทำขณะที่มีการใช้ภาษา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532:90) ให้คำจำกัดความของวาทะพฤติกรรมไว้ว่า เป็น
การกระทำโดยเจตนาของผู้พูดซึ่งแสดงออกในรูปของคำพูด เช่น ขอร้อง ออกคำสั่ง ขอโทษ
 เป็นต้น

เกษณี มณีรัตน์ (2534:28) กล่าวว่า "วาทะพฤติกรรม หมายถึง การเปล่งเสียง
(Utterance) ออกมาเป็นคำพูด ซึ่งคำพูดดังกล่าวมีความหมายที่แน่นอนและชัดเจนเพียงพอที่จะ
ทำให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจความหมายและวัตถุประสงค์"

สรุปได้ว่า ในทัศนะของนักการศึกษาและนักวิจัยต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของวาทะ
พฤติกรรมไว้คล้ายคลึงกัน คือ หมายถึงการใช้ภาษาบ่งบอกวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ซึ่งจะต้อง
คำนึงถึงหน้าที่ทางภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ความหลากหลายของรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสม
กับสถานการณ์ทางสังคม และเป็นที่ยอมรับ

การจัดประเภทวาทะพฤติกรรม

จากความสนใจต่อวาทะพฤติกรรมในแง่ของการสอนภาษา มีนักการศึกษาหลายท่าน เช่น ดี เอ วิลกินส์ (D. A. Wilkins, 1976) และ เจ เอ แวน เอก และ แอล จี อเล็กซานเดอร์ (J. A. van Ek & L. G. Alexander, 1976) พยายามที่จะหาเกณฑ์ในการจัดประเภทของวาทะพฤติกรรมภาษาอังกฤษ เพื่อให้ในการจัดทำหลักสูตรการสอนภาษาต่อไป สำหรับประเภทวาทะพฤติกรรมนั้นมีการจัดไว้ในหลายลักษณะ ดังนี้

เจ แอล ออสติน (J. L. Austin, 1962:150-163) เป็นผู้ริเริ่มในการจัดประเภทเป็นคนแรก โดยจัดประเภทวาทะพฤติกรรมตามกริยาภาษาอังกฤษที่บอกเจตนา (Illocutionary verb) ซึ่งเขาประมาณว่ามีอยู่ระหว่าง 1,000-10,000 คำ ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การตัดสิน (Verdictives) ทำหน้าที่ให้คำตัดสิน ซึ่งเกิดจากผู้มีอำนาจตัดสินชี้ขาด (Umpire) หรือคณะลูกขุน (Jury) วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การประมาณ (Estimate) การคาดคะเน (Reckon) การประเมิน (Appraise) ฯลฯ
2. การใช้อำนาจ (Exercitives) เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหรือสิทธิที่มีอยู่ วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การกำหนด (Appoint) การสั่ง (Order) การแนะนำ (Advise) ฯลฯ
3. การให้สัญญา (Commissives) เป็นการกระทำตามที่ได้อำนาจไว้ วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การให้สัญญา (Promise) การอาสา (Undertake) ฯลฯ
4. การแสดงพฤติกรรมด้านความรู้สึก (Behabitives) เป็นกลุ่มที่มีความหลากหลาย เป็นการแสดงทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคม วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การขอโทษ (Apologise) การแสดงความยินดี (Congratulate) การชมเชย (Commend) ฯลฯ
5. การเสนอเรื่อง (Expositives) เป็นการบอกเหตุผล ข้อโต้แย้ง และการสื่อสาร วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การตอบ (Reply) การโต้แย้ง (Argue) การยอมรับ (Concede) ฯลฯ

การจัดประเภทวาทะพฤติกรรมของ ออสติน นี้มีความคล้ายคลึงกับการจัดประเภทของ ดี เอ วิลกินส์ (D. A. Wilkins, 1976:41-54) ในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็มี ความแตกต่างกันในรายละเอียด ซึ่ง วิลกินส์ ได้จัดแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การตัดสินและประเมินผล (Judgement and evaluation) ประกอบด้วย การเห็นด้วย (Approving) การไม่เห็นด้วย (Disapproving) การประมาณ (Estimating) ฯลฯ

2. การเชิญชวน (Suasion) ประกอบด้วย การชักชวน(Persuading) การเรียกร้อง(Commanding) การเตือน(Warning) ฯลฯ

3. การแสดงความคิดเห็น (Argument) ประกอบด้วย การกล่าวรายงาน (Reporting) การขอร้อง(Requesting) การปฏิเสธ(Rejecting) ฯลฯ

4. การค้นหาเหตุผล (Rational enquiry and exposition) ประกอบด้วย การเปรียบเทียบ(Comparing) การให้คำนิยาม(Defining) การอธิบาย(Explaining) ฯลฯ

5. ความรู้สึกส่วนบุคคล (Personal emotions) ประกอบด้วย ความยินดี (Pleasure) ความเศร้า(Sorrow) ฯลฯ

6. ความสัมพันธ์ด้านความรู้สึก (Emotional relations) ประกอบด้วย การทักทาย(Greeting) การขอบคุณ(Thanking) ฯลฯ

ต่อมา เจ เอ แวน เอก และ แอล จี อเล็กซานเดอร์ (J. A. van Ek and L. G. Alexander, 1976:25) ได้จัดแบ่งประเภทของวาทะพฤติกรรมเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การแจ้งและค้นหาข้อมูลข่าวสาร (Imparting and seeking factual information)

2. การแสดงและค้นหาทัศนคติด้านภูมิปัญญา (Expressing and finding out intellectual attitudes)

3. การแสดงและค้นหาทัศนคติด้านอารมณ์ (Expressing and finding out emotional attitudes)

4. การแสดงและค้นหาทัศนคติด้านศีลธรรม (Expressing and finding out moral attitudes)

5. การปฏิบัติให้ลุล่วงไป (Getting things done (suasion))

6. การเข้าสังคม (Socialising)

การจัดประเภทวาทะพฤติกรรมของ ออสติน, วิลกินส์ และ แวน เอก และ อเล็กซานเดอร์ มีปัญหาในหลายด้านและถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่า มุ่งเน้นในบางประเด็นเท่านั้น เช่น เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1975A:350-354) กล่าวถึงการจัดประเภทของ ออสตินว่า มีความสับสนระหว่างคำกริยากับพฤติกรรม เพราะกริยาทุกตัวไม่ใช่กริยาที่แสดงเจตนา นอกจากนี้มีคำกริยาจำนวนมากที่เหลื่อมล้ำกันอยู่ในประเภทต่าง ๆ และไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการจัดแบ่ง

ต่อมา เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1969) ได้พยายามจัดแบ่งประเภทภาวะ
พฤติกรรม โดยพิจารณาถึงรายละเอียดของ "เงื่อนไขที่เหมาะสม (Felicity condition)"
และจัดกลุ่มตามเงื่อนไขที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะบางเงื่อนไขนั้นต้องการ
พฤติกรรมเฉพาะที่แตกต่างกันมาก ดังนั้น เซอร์ล จึงหันมาพิจารณาแนวคิดอื่นโดยวางเกณฑ์ในการ
จัดไว้ 12 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ที่เขาถือว่าสำคัญมากมี 3 ข้อดังนี้

1. เจตนาที่ต้องการ (Illocutionary point)
2. ความสัมพันธ์ของคำพูดกับสถานะแวดล้อม (Direction of fit) ซึ่งตัดสินจาก
ความสอดคล้องของสถานะโลก

3. สภาพทางจิตวิทยา (Psychological state) การกล่าวโดยมีความเชื่อในคำ
กล่าวนั้น เช่น การสัญญาที่เกิดจากความตั้งใจ การขอร้องอันเกิดจากความต้องการ

ด้วยเกณฑ์เหล่านี้ เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle, 1975A:354-361) ได้แบ่ง
ภาวะพฤติกรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การบอกกล่าว (Representatives) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ทราบถึงสภาพ
การณต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยผู้พูดเป็นผู้แสดงพฤติกรรมนี้ ภาวะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การตั้ง
สมมุติฐาน (Hypothesise) การทำนาย (Predict) การเรียกร้อง (Claim) ฯลฯ
2. การออกคำสั่ง (Directives) เป็นพฤติกรรมที่พยายามให้ผู้ฟังกระทำการบางอย่าง
บางอย่างเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามที่พูด ภาวะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การขอร้อง
(Request) การเชิญเชิญ (Invite) การให้คำแนะนำ (Suggest) ฯลฯ
3. การให้สัญญา (Commissives) เป็นพฤติกรรมที่ผู้พูดให้กระทำการที่พูดใน
เวลาต่อมา ซึ่งเป็นความตั้งใจของผู้พูดเองด้วย ภาวะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การสัญญา
(Promise) การข่มขู่ (Threaten) การสาบาน (Vow) ฯลฯ
4. การแสดงความรู้สึกนึกคิด (Expressives) เป็นพฤติกรรมที่ผู้พูดแสดงความคิด
เห็นเกี่ยวกับสภาพการณนั้น ๆ ภาวะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การขอบคุณ (Thank) การแสดง
ความยินดี (Congratulation) การแสดงความยินดีต้อนรับ (Welcome) ฯลฯ
5. การประกาศ (Declarations) เป็นพฤติกรรมที่คำพูดนั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
เปลี่ยนแปลงขึ้นทันที ภาวะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การประกาศ (Declaring) การตั้งชื่อ (Naming)
การไล่ออกจากงาน (Firing) ฯลฯ

ไมเคิล แฮนเชอร์ (Michael Hancher, 1979:6-12) ได้เสนอเพิ่มประเภทภาวะ
พฤติกรรมต่อจากที่ เซอร์ล แบ่งไว้อีก 2 ประเภท ดังนี้

6. การวางเงื่อนไข (Conditionals or commissive directives) เป็นพฤติกรรมที่รวมทั้ง การให้สัญญา และการใช้อำนาจหรือสิทธิที่มีอยู่ วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การเชื้อเชิญ (Inviting) การเสนอให้ความช่วยเหลือ (Offering) ฯลฯ

7. การให้ความร่วมมือ (Cooperative) เป็นพฤติกรรมที่รวมการกระทำมากกว่า 1 อย่าง วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การให้ของขวัญ (A gift) การแลกเปลี่ยน (Barter)

จี ลีช (G. Leech, 1983:71) สอรวาทะพฤติกรรม 4 ประเภทแรกของเซอรล์ แต่ในประเภทที่ 5 นั้นเขาถือว่าไม่ใช่รูปแบบของการแสดงเจตนา น่าจะเป็นด้านพิธีการ (Ritual) มากกว่า นอกจากนี้ เขาได้เพิ่ม การตั้งคำถาม (Rogative) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะการใช้คำถามนำ (Question introducing) วาทะพฤติกรรมกลุ่มนี้ได้แก่ การถาม (Ask, Inquire, Question, Query)

บรูซ เฟรเซอร์ (Bruce Fraser, 1983:36-41) กล่าวถึงความสำเร็จของการใช้ภาษาว่า จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ฟังรับรู้ถึงสิ่งที่ผู้พูดกล่าว รวมถึงทัศนคติของผู้พูด ดังนั้นจึงได้จัดประเภทวาทะพฤติกรรม โดยพิจารณาถึง "ทัศนคติ (Attitudes)" ของผู้พูดต่อสิ่งที่พูด ดังนี้

1. ความเชื่อ (Belief) เป็นการแสดงถึงความเชื่อต่อข้อความที่กล่าวว่าเป็นจริง
2. ความปรารถนา (Desire) เป็นการแสดงถึงความปรารถนาที่จะให้เกิดพฤติกรรมที่กล่าวไว้

3. การผูกมัด (Commitment) เป็นการแสดงเจตนาที่จะปฏิบัติตามที่กล่าวไว้
4. การประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนของตัวผู้พูดเองต่อพฤติกรรมผ่านมา

ด้วยเกณฑ์ด้านทัศนคตินี้เอง เฟรเซอร์สรุปว่า แม้จะมีวาทะพฤติกรรมจำนวนมาก แต่ก็สามารถจัดประเภทตามทัศนคติได้เป็น 4 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

1. การบอกกล่าว (Representatives) ซึ่งแสดงถึงความเชื่อว่าข้อความนั้นเป็นจริง วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การทำนาย (Predict) การเห็นด้วย (Agree) การอธิบาย (Describe) ฯลฯ

2. การออกคำสั่ง (Directives) เป็นการแสดงถึงความปรารถนาที่จะให้พฤติกรรมที่กล่าวไว้เกิดขึ้นต่อผู้ฟัง วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การแนะนำ (Suggest) การสั่ง (Order) การเตือน (Warn) ฯลฯ

3. การให้สัญญา (Commissives) เป็นการแสดงถึงการผูกมัดตัวผู้พูดเองให้กระทำ

พฤติกรรมที่ระบุไว้ วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การให้สัญญา(Promise) การเสนอให้ความช่วยเหลือ(Offer) การรับประกัน(Guarantee) ฯลฯ

4. การประเมิน (Evaluatives) เป็นการประเมินพฤติกรรมที่ผ่านมา วาทะพฤติกรรมในกลุ่มนี้ได้แก่ การทักทาย(Greet) การขอโทษ(Apologize) การขอบคุณ(Thank) ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า มีการจัดประเภทวาทะพฤติกรรมไว้ต่าง ๆ กัน แต่การจัดประเภทของเซอร์ลเป็นที่ยอมรับมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากผลการเปรียบเทียบการจัดประเภทที่ ไมเคิล ฮันเชอร์ (Michael Hancher, 1979:3) ได้ทำไว้ ซึ่งเขาสรุปว่าการจัดประเภทวาทะพฤติกรรมของเซอร์ลนั้นรวบรัด กระชับ และมีความคงที่มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ริชาร์ด ดับบลิว ชมิคท์ และแจค ซี ริชาร์ดส์ (Richard W. Schmidt and Jack C. Richards, 1985:104) และ จอห์น ฟลาวเวอร์ดีว (John Flowerdew, 1988:71) ที่ว่าการจัดประเภทของเซอร์ลเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยมมากที่สุด

ความเหมาะสมในการใช้ภาษา

จากที่กล่าวมาแล้วว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นเป็นความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งคำว่า "เหมาะสม" นี้ ไมเคิล คาเนล (Michael Canale, 1983:7) ให้ความหมายว่าเป็นความเหมาะสมทั้งด้านความหมายและรูปแบบ และอธิบายเพิ่มเติมว่าความเหมาะสมด้านความหมายเกี่ยวข้องกับทางเลือกใช้หน้าที่ทางภาษาที่เข้ากับสถานการณ์ เช่น บอสนักตาคารจะไม่ใช้หน้าที่ทางภาษาในการออกคำสั่งต่อลูกค้าที่เข้ามารับประทานให้สั่งอาหาร แต่หน้าที่ทางภาษาในขณะนั้นควรเป็นการเชิญชวน ส่วนความเหมาะสมด้านรูปแบบนั้น คือ การใช้หน้าที่ทางภาษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม เช่น ในการเชิญชวนให้สั่งอาหารนั้นบอสนควรใช้ภาษาที่สุภาพ ไม่ควรใช้ประโยคที่แสดงความตีสั้นกับลูกค้า ซึ่งถือว่ามีสถานภาพสูงกว่า เช่น "O.K.; Chump, what are you and this board gonna eat?" จากตัวอย่างนี้ จึงเห็นได้ว่า ความเหมาะสมในการใช้ภาษา คือ การใช้หน้าที่ทางภาษาในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมนั้นเอง ซึ่งคำทั้ง 3 นี้มีความสัมพันธ์กัน

ดั่งที่ เจนิส ยัลเดน (Janice Yalden, 1983:74-75) ได้อธิบายถึงกระบวนการในการใช้ภาษาไว้ดังนี้

กระบวนการนี้หมายถึง ในการใช้ภาษานั้นจะเกิดในสถานการณ์หรือที่ เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes) เรียกว่า วาทะเหตุการณ์ (Speech event) หรือ สถานการณ์ทางสังคม และในสถานการณ์นี้เองจะมีการใช้วาทะพฤติกรรมหรือหน้าที่ทางภาษาซึ่งผู้ใช้จะเลือกรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ

1. สถานการณ์ทางสังคม

สถานการณ์ทางสังคมนับว่ามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดความเหมาะสมในการเลือกใช้ภาษา ดังความเห็นของเจน เรเวล (Jane Revell, 1979:4-5) ที่ว่า ภาษามีได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว หากแต่เกิดขึ้นในสถานการณ์ทางสังคม (Social context) ดังนั้นผู้พูดไม่เพียงแต่รู้กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์เท่านั้น หากแต่ควรทราบว่าประโยคที่ยกขึ้นมากลานั้นถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในสังคมหรือไม่ด้วย

เออร์วิน-ทริป (Ervin-Tripp, 1969 อ้างถึงใน Norbert Dittmar, 1976:165-167) กล่าวถึงองค์ประกอบที่จำเป็นในการสื่อสารว่ามีดังนี้

1. ผู้ร่วมในการสนทนา (Participants) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ บทบาทในการสนทนา
2. สถานการณ์ (Situation) หมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ รวมถึงเวลาดด้วย
3. รูปแบบการสื่อสาร (Form of communication) หมายถึงการสื่อสารนี้ใช้วิธีการใด เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือใช้สัญลักษณ์ในการสื่อข้อมูล

4. วาทะพฤติกรรม หัวเรื่อง และตัวข้อมูล (Speech act, topic and message)

5. การมีปฏิสัมพันธ์ของคู่สนทนาซึ่งเป็นผลจากการกล่าววาทะพฤติกรรม

(Function of the interaction)

เดล ไฮม์ส์ (Dell Hymes, 1974:53-62) ได้จัดองค์ประกอบของการใช้คำพูดไว้หลายประการ ซึ่งมูรี สุกซ์ไวอัน (2530:79) ได้นำมาจัดไว้เป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. ผู้พูด/ผู้ส่งสาร (Speaker/sender/addressor)
2. ผู้ฟัง/ผู้รับสาร (Receiver/audience/addressee)
3. วาทะพฤติกรรม/เจตนา (Speech act/message(key/genre))
4. ภาษาพูด/ภาษาเขียน (Channel)
5. สถานการณ์ (Situation/setting/scene)
6. ภาษาที่ใช้ (Code/forms of speech/language/dialect/variety)
7. สาระที่ต้องการสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและปฏิบัติตาม (Purposes/outcomes/goals/

ends)

เจเรมี ฮาร์เมอร์ และ จอห์น อาร์โนลด์ (Jeremy Harmer and John Arnold, 1979:xvii) กล่าวถึงการเลือกใช้ภาษาว่า การจะเลือกใช้ภาษาแบบใดนั้น ขึ้นกับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา (The relationship) เช่น เพื่อนสนิท คนแปลกหน้า
2. สถานการณ์ในขณะที่พูด (Situation) เช่น งานเลี้ยงบ้านเพื่อน งานเลี้ยง-รับรอง
3. อารมณ์ของผู้พูด (The mood we are in)
4. อารมณ์ของคู่สนทนา (The mood of the people we are talking to)
5. เรื่องที่พูด (What we are talking about)

เฮช เฮช สเติร์น (H. H. Stern, 1983:257) กล่าวถึงสถานการณ์ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงการใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปว่า ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา สถานการณ์ในขณะที่พูด หัวข้อ และรูปแบบการสื่อสาร

แมรี ฟินอคเชียโร และ คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:14-15) กล่าวถึงสถานการณ์ว่า ประกอบด้วย

1. บุคคลที่มีส่วนในการใช้วาจาเหตุการณ์ (The persons) ซึ่งพิจารณาจาก อายุ เพศ จำนวนบุคคลในสถานการณ์นั้น สถานภาพทางสังคม ที่สัมพันธ์ต่อบุคคลที่พูดด้วย
2. สถานที่ที่เกิดการสนทนา (The place)
3. เวลา (The time)
4. หัวข้อหรือกิจกรรมที่ใช้ในการสนทนา (The topic or activity)

เจ อาร์ เซอร์ล และ แดเนี่ยล แวนเดอเวเกิน (J. R. Searle and Daniel Vanderveken, 1985:27) กล่าวถึงบริบทของถ้อยคำซึ่งเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของการแสดงวาจาเหตุการณ์ว่า ประกอบด้วย ผู้พูด ผู้ฟัง เวลา สถานที่ และลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้พูด ผู้ฟัง เวลา และสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพทางจิตวิทยาซึ่งได้แก่ เจตนา ความเชื่อ ความปรารถนา ฯลฯ ของผู้พูดและผู้ฟัง

จอห์น บลันเดล โจนาธาน ฮิกกินส์ และ นิกอล มิดเดิลมิส (Jon Blundell, Jonathan Higgins and Nigel Middlemiss, 1986:vi-vii) กล่าวถึงลักษณะ 4 อย่างที่จะช่วยพิจารณาว่าสถานการณ์นั้น ๆ เป็นอย่างไร ควรใช้ภาษาแบบใด ดังนี้

1. สถานที่และเวลา (The setting)
2. หัวข้อที่พูด (The topic)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา (The social relationship)
4. ความรู้สึกที่มีต่อเรื่องหรือบุคคลที่พูดด้วย (The psychological attitude)

เจ เอ แวน เอก (J. A. van Ek, 1987:80) กล่าวถึงองค์ประกอบของสถานการณ์ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. บทบาททางสังคม (Social roles)
2. บทบาททางจิตวิทยา (Psychological roles)
3. สถานที่ (Setting)
4. หัวข้อ (Topics)

อีเลน เอส แอนเดอร์สัน (Elaine S. Anderson, 1990:6) กล่าวถึงปริบทซึ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการใช้ภาษาที่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็ตามว่า ประกอบด้วย สถานการณ์ที่พูด หัวข้อ เพศ อายุ และสถานภาพของคู่สนทนา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2533:97) กล่าวถึงการใช้ภาษาให้ถูกต้องหรือเหมาะสมกับปริบทนั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด วัตถุประสงค์ และวิธีการสื่อสาร

ปราณี กุลละวณิช และคณะ (2535:36) กล่าวถึงภาษาว่า ต้องใช้ในปริบทหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารกับคนอื่น ๆ ในสังคม ปริบทการใช้ที่ต่างกันนี้เองที่เป็นตัวกำหนดให้มีการใช้ภาษาที่ต่างกัน และปริบทการใช้ภาษานี้สามารถจำแนกเป็น 4 แบบใหญ่ ๆ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง
2. กาลเทศะ ซึ่งหมายถึง เวลา และสถานที่
3. เรื่องที่พูด
4. วัตถุประสงค์

จากที่ศนะเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคมของนักการศึกษาต่าง ๆ นี้ อาจสรุปได้ว่า สถานการณ์ทางสังคมซึ่งมีความสำคัญต่อการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมนั้น ประกอบด้วย ความสัมพันธ์และสถานภาพของคู่สนทนา เวลา สถานที่ เรื่องที่พูด และที่ขาดไม่ได้คือ วัตถุประสงค์ในการพูด

2. หน้าที่และรูปแบบทางภาษา

หน้าที่ทางภาษาและรูปแบบทางภาษามีความสัมพันธ์กัน ดังจะเห็นได้ว่า หน้าที่ทางภาษาหนึ่งนั้นสามารถให้รูปแบบทางภาษาได้หลายอย่าง ซึ่งเออร์วิน ทริป (Ervin-Tripp, 1976: 29) ได้ให้ตัวอย่างไว้ถึงการใช้บุคคลหนึ่งต้องการจะขอไม้ขีดจากผู้อื่นมาจุดบุหรี่ เขาอาจจะใช้รูปแบบภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เขาพิจารณาว่าเหมาะสม ดังนี้

- บอกกล่าวถึงความต้องการตรง ๆ "I need a match."
- ใช้ประโยคคำสั่ง "Give me a match."
- ใช้ประโยคขอร้อง "Could you give me a match?"
- ใช้ประโยคขออนุญาตตรง ๆ "May I have a match?"
- ใช้ประโยคคำถามตรง ๆ "Do you have a match?"
- หูดเป็นนัย ๆ "The matches are all gone, I see."

นอกจากนี้รูปแบบภาษาแบบหนึ่งสามารถทำหน้าที่ทางภาษาได้หลายอย่าง ซึ่งขึ้นกับสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งเอเวลิน แฮช (Evelyn Hatch, 1983:iv-x) ให้ตัวอย่างประโยคดังนี้ "MacDonald's just opened." ประโยคนี้อาจเป็นการเชิญชวนให้ไปรับประทานอาหารที่ร้านแมคโดนัลด์ หรืออาจเป็นการอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้รถติดก็ได้

2.1 หน้าที่ทางภาษา

คำว่า หน้าที่ทางภาษา นั้นเกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่า ในการกล่าวด้วยคำใด ๆ ก็ตามย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่ง จอน บลินเดลและคณะ (Jon Blundell et al., 1986:v) และ วิเวียน เจ คูก (Vivian J. Cook, 1985:177) ให้ความหมายของคำ ๆ นี้ไว้สอดคล้องกันว่า เป็นจุดมุ่งหมาย (Purposes) ต่าง ๆ ที่มนุษย์ใช้เพื่อสื่อให้ผู้อื่นทราบซึ่งอาจเป็นการพูดหรือการเขียนก็ได้ เช่น เพื่อแสดงความคิดเห็น เพื่อขอคำแนะนำ เป็นต้น

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษานั้นพัฒนามาขึ้นจากนักภาษาศาสตร์และนักภาษาศาสตร์ประยุกต์เช่น เอ็ม เอ เค ฮอลล์เดย์ (M. A. K. Halliday) และ เจ เอ แวน เอก (J. A. van Ek) และเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ เจ แอล ออสติน (J. L. Austin) และ เจ อาร์ เซอร์ล (J. R. Searle) ซึ่งเป็นนักปรัชญาได้พัฒนาทฤษฎีวาทะพฤติกรรมขึ้น คำว่า "หน้าที่ทางภาษา" และ "วาทะพฤติกรรม" มีความหมายที่เหมือนกัน คือ เป็นการแสดงถึงเจตนาหรือจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร ซึ่งนักภาษาศาสตร์ประยุกต์บางท่านจะนิยมใช้คำว่า "วาทะพฤติกรรม" เช่น บรูซ เฟรเซอร์ (Bruce Fraser, 1978:1) ซึ่งเขากล่าวไว้ว่า "คำตอบแรกและเป็นคำตอบที่ชัดเจนที่สุดต่อคำถามว่า เราทำอะไรเมื่อใช้ภาษานั้นก็คือ เราแสดงวาทะพฤติกรรม"

เอ็ม เอ เค ฮอลิเดย์ (M.A.K.Halliday, 1975:39-52) แบ่งหน้าที่ทางภาษาซึ่งได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็น 7 ประเภท และเขาระบุว่าภาษาของผู้ใหญ่นั้นจะมีความซับซ้อนกว่า โดยในการกล่าวถ้อยคำหนึ่ง ๆ นั้นจะเกิดหน้าที่ทางภาษามากกว่า 1 อย่าง และเขาได้ลดจำนวนหน้าที่ทางภาษาลงเหลือ 3 ประเภท โดยใช้ชื่อว่า หน้าที่ทางภาษาหลัก (Macro-functions) ซึ่งประกอบด้วย

1. หน้าที่ทางภาษาเพื่อสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal function) หมายถึงการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อสร้างและรักษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในสังคม เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กัน
2. หน้าที่ทางภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น (Ideational function) หมายถึงการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อสื่อข้อมูลกัน
3. หน้าที่ทางภาษาเพื่อความเหมาะสม (Textual function) หมายถึงการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์

แมรี ฟินอคเชียโร (Mary Finocchiaro, 1983 อ้างถึงใน Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:65-66) แบ่งหน้าที่ทางภาษาเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การแสดงความรู้สึกส่วนตัว (Personal) เป็นการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เช่น ความรัก ความสุข ความประหลาดใจ ฯลฯ
2. การแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น (Interpersonal) เป็นการสร้างและรักษาสัมพันธภาพต่อบุคคลอื่นในสังคม เช่น การทักทาย การกล่าวลา การแสดงความยินดีต่อผู้อื่น ฯลฯ
3. การสั่ง (Directive) เป็นความพยายามที่จะให้ผู้อื่นกระทำตาม เช่น การแนะนำ การเตือน การขอร้อง ฯลฯ
4. การกล่าวถึงสิ่งที่อยู่รอบตัว (Referential) เป็นการกล่าวหรือรายงานเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัวที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและในอนาคต เช่น การสรุป การประเมินผลพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ การเปรียบเทียบสิ่งของ ฯลฯ
5. การสร้างจินตนาการ (Imaginative) เช่น การอภิปรายเกี่ยวกับโครง กลอน เพลง รายการโทรทัศน์ วิทยุ การแต่งเรื่อง, บทละคร ฯลฯ

จอห์น บลินด์เวลล์ และคณะ (Jon Blundell et al., 1986:xviii-xx) แบ่งหน้าที่ทางภาษาเป็น 4 ประเภท คือ

1. หน้าที่ทางภาษาหลัก (Main functions) ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 หน้าที่เกี่ยวกับข้อมูล (About information) เช่น การขอข้อมูล การบอกความรู้หรือไม่รู้ ฯลฯ
  - 1.2 หน้าที่เกี่ยวกับทัศนคติ (About attitudes) เช่น การบอกถึงความไม่แน่ใจ การบอกถึงสิ่งที่ต้องการ การแสดงความชอบและไม่ชอบ ฯลฯ
  - 1.3 หน้าที่เกี่ยวกับการกระทำ (About action) เช่น การเสนอให้ความช่วยเหลือ การตอบรับความช่วยเหลือ การอนุญาต การเตือน ฯลฯ
 หน้าที่ทางภาษาทั้ง 3 นี้มีความสัมพันธ์กัน คือ ก่อนที่จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดนั้นต้องได้รับข้อมูลของสิ่งนั้นมาก่อน และเช่นกันกับการที่จะกระทำอะไรก็ตาม ต้องมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งนั้น
2. รูปแบบทางสังคม (Social formulas) เช่น การแนะนำตัวเอง การเริ่มต้นการสนทนากับคนแปลกหน้า การเชื้อเชิญ ฯลฯ
3. การทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น (Making communication work) เช่น การกล่าวซ้ำ การแสดงความสนใจต่อคำพูดของผู้อื่น การเปลี่ยนเรื่อง ฯลฯ
4. การค้นหาคำตอบเกี่ยวกับภาษา (Finding out about language) เช่น การตรวจสอบความถูกต้องของการออกเสียง การสะกดคำ ความหมาย ฯลฯ

ไลล์ เอฟ บาคแมน (Lyle F. Bachman, 1991:92-94) แบ่งหน้าที่ทางภาษาเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. หน้าที่ทางภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น (Ideation function) เป็นการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความรู้สึกที่มี
2. หน้าที่ทางภาษาเพื่อการปฏิบัติ (Manipulative function) เป็นการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อให้เกิดผลต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกเป็น
  - 2.1 หน้าที่ทางภาษาที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการกระทำ (Instrumental function) เช่น การแนะนำ การขอร้อง การสั่ง ฯลฯ
  - 2.2 หน้าที่ทางภาษาที่เกี่ยวกับกฎหรือบังคับ (Regulatory function) ใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น

2.3 หน้าที่ทางภาษาเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactional function) ใช้เพื่อสร้าง คงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3. หน้าที่ทางภาษาเพื่อการศึกษา (Heuristic function) เป็นการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อขยายความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่แวดล้อม ในการเรียนการสอน การแก้ปัญหา

4. หน้าที่ทางภาษาเพื่อแสดงจินตนาการ (Imaginative function) เป็นการใช้หน้าที่ทางภาษาเพื่อสร้าง หรือเล่าเรื่องราวให้เกิดความสนุกสนาน

จะเห็นได้ว่า มีการแบ่งหน้าที่ทางภาษาในลักษณะที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ซึ่งสรุปได้ว่าในการใช้หน้าที่ทางภาษานั้นมีจุดประสงค์หลัก ๆ คือ เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกแลกเปลี่ยนข้อมูล และสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน แต่ไม่ว่าจะมีการแบ่งไว้อย่างไรก็ตาม หน้าที่ทางภาษานั้นถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาษาและเป็นจุดเน้นของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ยังเป็นแนวในการสร้างหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตรแบบเน้นหน้าที่และการสื่อความหมาย (Functional-notional syllabus design)

2.2 รูปแบบทางภาษา

จากการที่สถานการณ์ทางสังคมเป็นตัวกำหนดการใช้ภาษาให้เหมาะสม ทำให้หน้าที่ทางภาษาหนึ่ง ๆ สามารถมีรูปแบบทางภาษาได้หลาย ๆ แบบ ทั้งนี้เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ ซึ่งตัวภาษาที่ใช้นั้นเองจะแสดงว่า ผู้พูดมีการศึกษา การอบรมและวางตัวในสังคมได้เหมาะสมแค่ไหน นอกจากนี้ แจค ซี ริชาร์ดส์ และ มยุรี สุขวิวัฒน์ (Jack C. Richards and Mayuri Sukwiwat, 1985:134-135) กล่าวถึงความสามารถในการสนทนาว่ารวมถึงการใช้คำพูดในรูปแบบต่าง ๆ ตามบุคคลและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ เฮช ดักลาส บราวน์ (H. Douglas Brown, 1987:202) กล่าวถึงความสามารถในการใช้รูปแบบทางภาษาต่าง ๆ เพื่อแสดงหน้าที่ทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ว่าเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ภาษา

แมรี ฟินอคเชียโร และ คริสโตเฟอร์ บรูมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:24-25) กล่าวถึงตัวแปรหลัก ๆ 3 ข้อซึ่งมีผลต่อการใช้ภาษาดังนี้

1. ตัวแปรทางภูมิศาสตร์ (Geographical factors) ซึ่งทำให้เกิดภาษากันแบบต่างๆ
2. ตัวแปรทางสังคม (Social factors) ได้แก่ บทบาททางสังคม ชั้นทางสังคม การศึกษา
3. ทำเนียบภาษา (Register) ซึ่งเป็นการใช้ภาษาที่เปลี่ยนไปตาม ความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการของสถานการณ์ หัวข้อหรือกิจกรรม และรูปแบบของการสื่อสาร

นอกจากนี้ ฟินอคเชียโร และ บรูมฟิต (1983:14-15) ยังได้แบ่งสำนวนภาษาที่ใช้เพื่อสื่อสารหลัก ๆ โดยยึดตามหน้าที่ทางภาษา เป็น 2 ประเภท คือ

1. สำนวนที่มีรูปแบบตายตัว (Fixed expression) ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น ในหน้าที่การแนะนำ (Introduction) รูปแบบที่เป็นทางการคือ "How do you do?" และที่ไม่เป็นทางการคือ "Pleased/Nice/Happy to meet you." คงไม่มีใครใช้ประโยค "How does she do?" หรือ "How did you do?"

2. สำนวนที่เปลี่ยนแปลงไปตามหน้าที่หรือการสื่อสาร (Communicative or functional expressions) ซึ่งขึ้นกับเพศ จำนวนผู้คน เวลา การกล่าวซ้ำ หรือ จุดประสงค์ เช่น ประโยคแนะนำ (Suggestion) "How do you feel about going to the beach?" กริยาช่วย "do" อาจเปลี่ยนเป็น "does" หรือคำสรรพนาม "you" อาจแทนที่ด้วย "he, she, they, the boys, etc." ได้

ฟินอคเชียโร และ บรูมฟิต ได้สรุปไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว หน้าที่ทางภาษาเพื่อการสื่อสารนี้จะถูกใช้โดยรวมเอาสำนวนภาษาทั้ง 2 ประเภท เช่น ในการทักทายนั้น จะรวมถึงการกล่าวถึงผู้อื่นที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย ดังประโยค "Good morning. How does your mother feel today?"

มาร์ติน โจส (Martin Joos, 1967 อ้างถึงใน H. Douglas Brown, 1987:208) ได้แบ่งรูปแบบทางภาษาโดยใช้เกณฑ์ความเป็นทางการ (Formality) ออกเป็น 5 ระดับ และใช้ชื่อว่า สไตล์ภาษา (Styles) ดังนี้

1. วัจนลีลาแบบพิธีการ (Frozen style) เป็นรูปแบบทางภาษาที่มีลักษณะเป็นภาษาเขียนที่ตีพิมพ์ ซึ่งได้รับการขัดเกลาอย่างดี ถูกหลักไวยากรณ์ ไม่มีการใช้ศัพท์สแลงหรือคำตามสมัยนิยม ใช้ในการเขียนเอกสารทางการ หรือ การพูดในพิธีการต่าง ๆ
2. วัจนลีลาแบบเป็นทางการ (Formal style) เป็นรูปแบบทางภาษาที่ยังคงมีลักษณะเป็นทางการอยู่ อาจมีการใช้ศัพท์สแลงและคำตามสมัยนิยมแต่น้อยมาก ไม่แสดงความสนิทสนมและไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านพูดแทรกได้ ใช้ในการเขียนรายงาน การพูดในที่ประชุม
3. วัจนลีลาแบบปรึกษาหารือ (Consultative style) เป็นรูปแบบทางภาษาที่มีลักษณะคล้ายแบบเป็นทางการ ใช้ในหนังสือพิมพ์ วารสาร จดหมาย การประชุมย่อย ๆ ซึ่งผู้พูดเป็นผู้บ่อนข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
4. วัจนลีลาแบบเป็นกันเอง (Casual style) เป็นรูปแบบทางภาษาที่ไม่เป็นทางการ มีลักษณะเด่นคือ การใช้คำพื้น ๆ มีการละคำ และคำสแลง ใช้ในการพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน คนที่มีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน
5. วัจนลีลาแบบสนิทสนม (Intimate style) เป็นรูปแบบทางภาษาที่อยู่ในขั้นต่ำสุดของการวัดความเป็นทางการของภาษา มีลักษณะพิเศษคือ ผู้พูดมักย่อคำขึ้นใช้เองในกลุ่มของตน เป็นภาษาที่ใช้ภายในวงแคบ ระหว่างผู้ที่รู้จักกันดี เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิท

แมรี ฟินอคเชียโร และคริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:25) ได้ให้ตัวอย่างการเชิญชวนไปดูภาพยนตร์ที่แตกต่างไปตามระดับความเป็นทางการ ดังนี้

แบบพิธีการ I would deem it a privilege if you would accompany me to the cinema tonight.

แบบเป็นทางการ Might I escort you to the movies tonight?

แบบปรึกษาหารือ Do you think there is a good film we might go to see tonight?

แบบเป็นกันเอง Would you like to come to the movies tonight?

แบบสนิทสนม How about coming to the movies tonight?

โรดอล์ฟ จาคอบสัน (Rodolfo Jacobson, 1976:414-415) กล่าวถึง การใช้รูปแบบทางภาษาที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ว่า ทำให้คู่สนทนาไม่พอใจได้ และกล่าวถึงการใช้ปฏิบัติสัมพันธ์ในสังคมว่า จะมีการใช้รูปแบบการใช้ภาษา 5 แบบ ดังนี้

1. รูปแบบการใช้ภาษาของเพื่อน (Peer's style)
2. รูปแบบการใช้ภาษาที่เป็นทางการ (Formal style)
3. รูปแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก (Style appropriate for small children or when addressing them)
4. รูปแบบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งใช้กับสมาชิกที่ใกล้ชิดในครอบครัว (Informal style appropriate when talking to a close member of one's family)
5. รูปแบบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งใช้กับผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัว (Informal style appropriate when talking to an adult who is not a member of the family)

จอห์น บลินเดล และคณะ (Jon Blundell et al., 1986:v-vi) แบ่งรูปแบบการใช้ภาษาเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. ภาษาที่มีลักษณะเป็นทางการ (Formal language)
2. ภาษาที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ (Informal language)
3. ภาษาที่มีลักษณะเป็นกลาง (Neutral language)

บลินเดล และคณะ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ภาษาที่มีลักษณะเป็นกลางนั้น สามารถใช้เมื่อไรก็ได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงบุคคล เวลา และสถานที่ เช่น คำว่า "Thank you" จะใช้ได้ตลอดเมื่อเวลาที่ต้องการจะขอบคุณใคร แต่ในบางสถานการณ์นั้นจะต้องใช้ในบางสถานการณ์เท่านั้น ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอีกสถานการณ์หนึ่ง เช่น ในการทักทายกับบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่า จะต้องใช้ภาษาที่มีลักษณะเป็นทางการ แต่กับคนที่รู้จักกันเป็นอย่างดี จะใช้ภาษาที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ บลินเดล และคณะ ได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกใช้ภาษาว่าขึ้นกับสถานการณ์ดังนี้

สถานการณ์	ภาษา
เป็นทางการ	เป็นทางการ
ไม่เป็นทางการ	ไม่เป็นทางการ
ไม่เป็นทางการมากไปหรือน้อยไป	เป็นกลาง

การดูว่าสถานการณ์ใดเป็นทางการหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการ คือ สถานที่และเวลา หัวข้อที่พูด ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา และความรู้สึกที่มีต่อเรื่องหรือบุคคลที่พูดด้วย ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ต้องมีการพิจารณาร่วมกัน แล้วจึงเลือกใช้ภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สถานที่เกิดการสนทนา	ในที่สาธารณะ	ป้ายรถเมล์ ร้านค้าทั่วไป	งานรับรอง ห้องประชุม
หัวข้อที่พูด	+	+	+
	การแข่งขันฟุตบอล รายการโทรทัศน์	ดินฟ้าอากาศ การท่องเที่ยว	ข้อตกลงทาง การค้า
ความสัมพันธ์ระหว่าง คู่สนทนา	+	+	+
	เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน	คนแปลกหน้า คนขายของ	หัวหน้างาน
ความรู้สึกที่มีต่อเรื่อง หรือบุคคลที่พูดด้วย	+	+	+
	สบาย ๆ ผ่อนคลาย	ไม่มีความกดดัน	เคร่งเครียด
ภาษาที่ใช้	↓ ไม่เป็นทางการ	↓ เป็นกลาง	↓ เป็นทางการ

จริยา พานิชนก (2532:76) แบ่งลีลาภาษาโดยดูจากสถานภาพของคู่สนทนาไว้ดังนี้

1. แบบเป็นทางการ สถานภาพของคู่สนทนาที่ใช้ภาษาแบบนี้ คือ

- 1.1 ครู - นักเรียน
- 1.2 หมอ - คนไข้
- 1.3 ผู้ค้า - ลูกค้า
- 1.4 คนแปลกหน้า - คนแปลกหน้า
- 1.5 เจ้าหน้าที่, ข้าราชการ - สาธารณชน
- 1.6 นักธุรกิจ - นักธุรกิจ
- 1.7 เจ้านาย - ผู้ช่วย

2. แบบไม่เป็นทางการ สถานภาพของคู่สนทนาที่ใช้ภาษาแบบนี้ คือ

2.1 เพื่อน - เพื่อน

2.2 สมาชิกในครอบครัวเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า มีการแบ่งรูปแบบทางภาษาไว้ในหลายลักษณะ แต่รูปแบบทางภาษาที่ดูเหมือนจะปรากฏอยู่ไม่ว่าจะใช้เกณฑ์การแบ่งแบบใดก็ตาม คือ รูปแบบทางภาษาที่มีลักษณะเป็นทางการ และที่ไม่เป็นทางการนั่นเอง

การสอนความสามารถในการใช้วาตะพดติกรรม

จากการศึกษาเกี่ยวกับวาตะพดติกรรม จะเห็นได้ว่าทฤษฎีวาตะพดติกรรมนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับกำบังบอกเจตนาในการสื่อสาร ซึ่งก็คือหน้าที่ทางภาษา และการใช้หน้าที่ทางภาษานี้จะต้องใช้รูปแบบทางภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้นในการสอนภาษาต่างประเทศจะละเลยการสอนในส่วนนี้ไม่ได้ ซึ่งเค บาคี-ฮาร์ลิก และคณะ (K. Bardovi-Harlig et.al., 1991:5) ได้สรุปไว้ว่า เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครูในการสร้างความตระหนักให้เกิดแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้หน้าที่ทางภาษา ซึ่งแม้ว่าจะเป็นไปได้ที่จะสอนความรู้เกี่ยวกับวาตะพดติกรรมทั้งหมดให้ แต่ถ้านักเรียนถูกสอนให้ตระหนักถึงการใช่วาตะพดติกรรมที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมแล้ว เขาก็จะสามารถพัฒนาความสามารถในด้านนี้ต่อไปได้ นอกจากนี้ ริชาร์ด ดับบลิว ชมิคท์ และแจค ซี ริชาร์ดส์ (Richard W. Schmidt and Jack C. Richards, 1985:127) ยังได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาที่เน้นกลวิธีการใช่วาตะพดติกรรมในระดับกลางและระดับสูงว่า ควรเน้นการเขียนหรืออ่านเป็นกระบวนการมากกว่าเน้นที่ผล

อีเลน ทาโรน และ จอร์จ ฮูล (Elaine Tarone and George Yule, 1989:89-92) กล่าวถึงการสอนวาตะพดติกรรมว่า เป็นการสอนให้นักเรียนรู้วิธีที่จะสื่อความหมาย รู้จักเลือกใช้สำนวนภาษาในระดับต่าง ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ และในเรื่องนี้ ทาโรน และ ฮูลได้วิจารณ์หนังสือเรียนว่า แม้ปัจจุบันหนังสือเรียนจำนวนมากจะมีการเสนอสำนวนภาษาไว้มาก ตั้งแต่สำนวนที่เป็นทางการจนถึงสำนวนที่ไม่เป็นทางการ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ หนังสือเรียนเหล่านี้มักไม่ให้รายละเอียดถึงการใช้ในบริบทต่าง ๆ

อาจกล่าวได้ว่า ในการสอนภาษานั้นควรสอนในรูปของบริบทของการใช้วาทะพฤติกรรม ซึ่งหมายถึง การสอนการใช้วาทะพฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้เลือกใช้รูปแบบทางภาษาให้เหมาะสม

เค บาร์โดวี-ฮาร์ลิก และคณะ (K. Bardovi-Harlig et.al., 1991:5-10) ได้เสนอวิธีการในการนำเสนอวาทะพฤติกรรมในการสอนภาษาไว้ 4 แบบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์วาทะพฤติกรรม (Identification of the speech act) เป็นการเลือกวาทะพฤติกรรมเพื่อนำมาใช้สอน ทั้งนี้ควรยึดความต้องการหรือความสนใจของนักเรียน หัวเรื่องวาทะพฤติกรรมอาจได้จากการสังเกตการณ์สนทนาของนักเรียน หรือภาษาเขียนที่นักเรียนใช้ หรือให้นักเรียนเล่าถึงปัญหาในการใช้ภาษาที่มักเกิดขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection and description) ซึ่งทำโดยการสังเกต หรือบันทึกจากการสนทนาจริง การแสดงบทบาทสมมุติ การให้นักเรียนเขียนตอบแบบสอบถามซึ่งถือว่าการแสดงบทบาทสมมุติทางอ้อม (Written role plays)

3. การประเมินตัวอย่างภาษาและหนังสือเรียน (Text and material evaluation) เป็นการวิเคราะห์การเกิดวาทะพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ว่าเกิดในหัวข้อสนทนาแบบใด สถานภาพและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเป็นอย่างไร

4. การพัฒนาหนังสือเรียนใหม่ (Development of new materials) เป็นขั้นตอนที่มีความจำเป็นมาก บทสนทนาที่ไม่สมบูรณ์ในหนังสือเรียนอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

นอกจากนี้ เค บาร์โดวี-ฮาร์ลิก และคณะ (K. Bardovi-Harlig et.al., 1991: 10-13) ได้ยกตัวอย่างกิจกรรมการสอนวาทะพฤติกรรมการจบการสนทนา (Closings) ที่ได้นำไปใช้กับนักเรียนที่เรียนภาษาในระดับกลางและระดับสูง ในวิชาฟัง-พูด ในโปรแกรมเรียนภาษาแบบเข้มที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา ดังนี้

1. การนำเสนอวาทะพฤติกรรม (Introducing speech acts) วิธีการหนึ่งในการนำเสนอวาทะพฤติกรรมและเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดถึงหน้าที่ของวาทะพฤติกรรมนั้น คือให้นักเรียนช่วยกันสำรวจหน้าที่ทางภาษาที่เกิดขึ้นในภาษาของนักเรียนเอง กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนได้รู้จักเปรียบเทียบ และมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวาทะพฤติกรรมกับเพื่อนคนอื่น ๆ และผลจากการอภิปรายจะทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงกฎที่ใช้และความเหมาะสมในการใช้

2. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำไปใช้ (Specific activities for fostering pragmatic competence) ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การนำเสนอรูปแบบทางภาษาที่เป็นธรรมชาติ (Natural models) ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับเบื้องต้น คือ กิจกรรม "แขกของห้องเรียน (The Classroom Guest)" กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการฟัง พูด และการใช้ โดยในกิจกรรมนี้ ครูจะเตรียมให้มีบุคคลคนหนึ่งเข้ามาจัดจังหวะในการสอน ซึ่งอาจมาส่งข่าว ถวาย หรือทำอะไรก็ได้ ในช่วงนี้ครูจะบันทึกเสียงที่เกิดขึ้นไว้ด้วย เมื่อแขกกลับไป ครูจะให้นักเรียนสรุปถึงเรื่องที่พูดกัน และให้นักเรียนอภิปราย จากนั้นให้นักเรียน 2 คนออกมาแสดงบทบาทสมมุติ ซึ่งครูจะบันทึกเทปไว้ เมื่อแสดงเสร็จ ครูจึงเปิดเทปให้นักเรียนฟังทั้ง 2 เรื่อง และให้มีการอภิปรายเปรียบเทียบ

2.2 การนำเสนอโครงสร้างทางภาษา (Structured approaches) บทสนทนาที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งมักพบมากในหนังสือเรียนมีประโยชน์มากในกิจกรรมนี้ โดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้กับนักเรียนที่เรียนภาษาในระดับเบื้องต้น โดยในขั้นแรก ครูจะเลือกบทสนทนาจากหนังสือเรียนทั้งที่มีและไม่มีกรจบการสนทนาก่อนจากกันให้นักเรียนฝึก จากนั้นให้นักเรียนเปรียบเทียบถึงความเหมาะสมของบทสนทนาทั้งสอง ซึ่งการเปรียบเทียบเช่นนี้จะฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ และเกิดความตระหนักถึงความไม่เหมาะสมของบทสนทนา ในขั้นต่อมา นักเรียนจะช่วยกันแต่งบทสนทนาให้สมบูรณ์ขึ้น โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3-4 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับแถบกระดาษเป็นชุด ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ใช้วางทฤษฎีบทที่สอน พร้อมทั้งสถานการณ์ที่แตกต่างกัน นักเรียนในกลุ่มจะเลือกใช้วางทฤษฎีบทที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ จากนั้นนำมาสาธิตหน้าห้องเรียนและอภิปรายผล

2.3 การแสดงบทบาทสมมุติ (Role play) โดยกำหนดสถานการณ์ให้ พร้อมทั้งจำกัดเวลาในการแสดง หลังการแสดง ให้มีการอภิปราย

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนักเรียน (Data collection by students) กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาในระดับกลางและระดับสูง โดยให้นักเรียนเก็บข้อมูลจากภายนอกห้องเรียนตามวาทะพฤติกรรมที่กำหนดให้ เช่น จากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เป็นต้น จากนั้นให้นักเรียนนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของกลวิธีการใช้ในบริบทที่ต่างกัน

จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนวาทะพฤติกรรมของ บาโดวี-ฮาร์ลิก และคณะนี้จะเน้นการฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ และที่ขาดไม่ได้คือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับกลวิธีการใช้ ซึ่งวิธีการเช่นนี้เป็นการทำงานให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับวาทะพฤติกรรมอื่น ๆ ได้ต่อไป

อีลิท ออลสแตน และ แอนดรูว์ ดี โคเฮน (Elite Olshtain and Andrew D. Cohen, 1991:160-162) กล่าวถึงวิธีการนำเสนอและฝึกการใช้วาทะพฤติกรรมว่ามีหลายวิธี และแม้ว่าวิธีต่าง ๆ นั้นจะแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่ต้องมีเหมือนกันคือ การกำหนดสถานการณ์และตัวแปรทางสังคม ออลสแตน และ โคเฮนได้เสนอวิธีการนำเสนอและฝึกวาทะพฤติกรรมพร้อมทั้งยกตัวอย่างวาทะพฤติกรรมการขอโทษประกอบ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อวินิจฉัย (The diagnostic assessment) เป็นขั้นตอนแรกซึ่งช่วยให้ครูได้รู้ถึงระดับของความตระหนักเกี่ยวกับวาทะพฤติกรรมของนักเรียน และมีประโยชน์ในการวางแผนในการกำหนดจุดประสงค์และกระบวนการในการสอน การประเมินนี้อาจได้จากการเขียน หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับครูก็ได้ ถ้าเป็นการเขียน จะกำหนดสถานการณ์และตัวเลือกในการตอบให้ เช่น

สถานการณ์ : You have accidentally bumped into an older lady at the supermarket and caused her to drop some packages. Which of the following apologies would be most appropriate:

- a. Forgive me, please.
- b. I'm terribly sorry. Are you okay?
- c. Lady, such things may happen.

ถ้านักเรียนเลือกตอบข้อ a อาจสรุปได้ว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะแปลมาจากภาษาของตน ถ้าเลือกข้อ c อาจสรุปได้ว่า นักเรียนไม่ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ที่เรียกว่า การขอโทษอย่างจริงจัง (Intensified apology) และถ้าเลือกข้อ b อาจสรุปได้ว่า นักเรียนเข้าใจรูปแบบการขอโทษที่เหมาะสม

2. การนำเสนอรูปแบบในการสนทนา (The model dialog) เป็นการให้ตัวอย่างการใช้วาทะพฤติกรรม บทสนทนาที่ให้ความสั้นและสมจริง โดยในขั้นแรกนั้นให้นักเรียนฟังและพิจารณาว่าเป็นวาทะพฤติกรรมใด จากนั้นให้นักเรียนคุยบทสนทนาซึ่งไม่ได้กำหนดสถานการณ์ไว้ให้นักเรียนจะจับกลุ่มอภิปรายว่าบุคคลที่สนทนางานั้นรู้จักกันแค่ไหน อยู่ในวัยเดียวกันหรือไม่ การ

ขอโทษในบทสนทนานั้นใช้สำหรับความผิดที่รุนแรงหรือไม่ ข้อพิจารณาที่ได้จากการอภิปรายจะช่วยให้นักเรียนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับตัวแปรทางสังคมที่มีผลต่อการใช้วาตะพดติกรรม

3. การประเมินสถานการณ์ (The evaluation of a situation) เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ในการผลักดันให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงตัวแปรที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธี ในกิจกรรมนี้ นักเรียนจะได้รับสถานการณ์เกี่ยวกับการขอโทษมา และนักเรียนจะจับคู่หรือกลุ่มเล็ก ๆ ช่วยกันตัดสินใจว่าความผิดในสถานการณ์นั้น ๆ ต้องขอโทษในระดับใด

4. กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ (Role-play activities) เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคู่สนทนาและสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นการดีถ้ามีการแจกบัตรคำที่บรรยายรายละเอียดเหล่านี้ให้นักเรียน

5. การแจ้งผลและการอภิปราย (Feedback and discussion) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการสอนวาตะพดติกรรมมาก เพราะนักเรียนจำเป็นต้องมีการพูดเกี่ยวกับการรับรู้ สิ่งที่น่าผิดหวัง และความตระหนักถึงความคล้ายหรือแตกต่างกันของการใช้วาตะพดติกรรมในภาษาที่เรียนและวัฒนธรรมของภาษานักเรียนเอง การแจ้งผลและการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมุติจะช่วยให้นักเรียนเกิดความตระหนักในการใช้วาตะพดติกรรมมากขึ้น และช่วยให้รับรู้ถึงการใช้ภาษาที่อาจล้มเหลวจากการถ่ายโอนทางวัฒนธรรม

อลาสเตน และ โคเฮน ได้สรุปถึงเทคนิคการสอนวาตะพดติกรรมทั้ง 5 ข้อนี้ว่า สิ่งสำคัญในการสอนคือ การชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความตระหนักในการใช้ จากนั้นค่อย ๆ ให้นักเรียนเข้าใจตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และในที่สุดได้ฝึกใช้วาตะพดติกรรม ซึ่งแม้ว่านักเรียนไม่จำเป็นที่จะต้องประพฤติให้เหมือนเจ้าของภาษา แต่นักเรียนจะมีโอกาสที่จะเป็นผู้ฟังที่ดีและสามารถโต้ตอบได้เหมาะสมเมื่อได้พูดคุยกับเจ้าของภาษา

จากการเสนอแนะวิธีการสอนวาตะพดติกรรม จะเห็นได้ว่า ทั้ง เค บาโดวี-ฮาร์ลิก และคณะ และ อิลีทต์ ออลสเตน และ แอนดรูว์ ดี โคเฮน ต่างให้ความสนใจต่อการพัฒนาความตระหนักถึงความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมและสังคมภาษาศาสตร์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างภาษา ทั้งนี้เพื่อให้ความตระหนักในเรื่องนี้เป็นตัวอธิบายให้นักเรียนรู้ว่า ทำไมบางครั้งการสื่อสารจึงล้มเหลว และเมื่อรู้แล้วก็ง่ายต่อการแก้ไข นอกจากนี้วิธีการสอนเหล่านี้ให้ความสนใจต่อสถานการณ์และตัวแปรทางสังคมเป็นอย่างมาก สำหรับการฝึกนั้นจะมีการใช้บทบาทสมมุติซึ่งสอดคล้องกับที่ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2536:25-29) ได้เสนอแนะไว้ถึงการสอนให้ผู้เรียนสามารถ

ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารว่า ต้องเน้นที่การสอนหน้าที่ทางภาษาเป็นหลัก เพราะเป็นการสอนให้ผู้เรียนสามารถนำรูปแบบทางภาษาไปใช้สื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาจริงและเป็นไปอย่างธรรมชาตินั้น ได้แก่ การใช้บทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลอง และการฝึกบทสนทนา เป็นต้น

การทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการแสดงวาทีพฤติกรรมนั้นเป็นการแสดงหน้าที่ทางภาษาในการใช้รูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังที่นักการศึกษาได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

รีเบคคา เอ็ม วาเลตต์ (Rebecca M. Valette, 1977:12) กล่าวถึงการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นการวัดความสามารถในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งการวัดเช่นนี้ไม่ได้ดูความถูกต้องในการใช้ภาษา แต่เป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนที่จะพูดหรือเขียน หรือเข้าใจข้อความได้ ดังนั้นเราจะคำนึงถึงความผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อความผิดพลาดนั้นมีผลต่อการสื่อสาร

เบรนแดน เจ แครร์รอล (Brendan J. Carrol, 1980:7-13) กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้ประเมินความสำเร็จของการใช้ภาษาว่า ไม่ใช่อยู่ที่ความถูกต้องทางไวยากรณ์ แต่เป็นประสิทธิผลของการสื่อสาร สำหรับแบบสอบที่ใช้สำหรับทดสอบควรมีความสัมพันธ์กันระหว่างการใช้ภาษาตามหน้าที่ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับภาษา

แมรี ฟินอคเชียโร และ คริสโตเฟอร์ บรัมฟิต (Mary Finocchiaro and Christopher Brumfit, 1983:192-195) กล่าวถึงการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ควรให้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง การทดสอบแบบนี้สามารถทดสอบได้ทั้งในระดับการรับรู้ (The receptive or interpretative level) และระดับการแสดงออก (The performance level) ซึ่งฟินอคเชียโร และบรัมฟิต ได้ยกตัวอย่างข้อสอบทั้ง 2 ระดับไว้ดังนี้

ระดับการรับรู้

1. Tell whether the language being used is *formal* or *informal*.
Circle F if you think it is *formal*; circle I if it is *informal*.
  - A. He's a fool. He'll never make it. F I
  - B. I don't believe he has any chance of success. F I

2. Study this situation. Tell whether the language is *appropriate* or *inappropriate* by circling A or I.
  - A. A man is applying for a job in a bank. He asks:
    1. How about a job? A I
    2. What's the pay? A I
    3. I'd like to know if you have an opening. A I

3. Circle the response or responses which you consider *appropriate* and *tactful*.
  - A. My mother is quite ill.
    1. That's a break.
    2. That's great.
    3. I'm so sorry.
  - B. I failed my exam.
    1. How could you be so stupid?
    2. It must have been a very difficult one.
    3. I told you you should have studied.

4. Match the communicative expressions which express the same function.
  1. Let's go to the movies. a. I'd rather have the green one.
  2. I prefer the other (tie). b. Shall we go to the park?
  3. I beg your pardon. c. Excuse me.

ระดับการแสดงออก : การวัดในระดับนี้สามารถวัดจากกิจกรรมการพูด หรือให้เขียนตอบก็ได้ ซึ่งในการเขียนตอบนั้น มีตัวอย่างดังนี้

1. Make a statement disagreeing politely:
A : I think X doesn't know a thing about medicine.
B : _____
2. Give a statement showing concern:
A : My wife was just taken to the hospital.
B : _____
3. Give a statement expressing congratulations:
A : My father just got that new job he wanted.
B : _____
4. Give a paraphrase changing *familiar* to *polite* language.
EXAMPLES: I'm gonna (going to) leave now.
Would you mind if I left now?

สำหรับการวัดความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในระดับการแสดงออกของการพูด ทำได้ดังนี้

1. อธิบายสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง และให้นักเรียนพูดในสิ่งที่เขาคิดว่าควรพูด เช่น
  - A. You're at the bus station. Your bus will leave in a few minutes. You cannot miss an important appointment. What could you say to the people on the ticket line ahead of you?
  - B. A stranger asks you for directions to the castle he wants to visit. What would you say?
2. ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ โดยกำหนดบทบาทของนักเรียนแต่ละคน พร้อมทั้งรายละเอียดของสถานการณ์
3. ให้นักเรียนต่อบทสนทนา เช่น บทสนทนายะหว่างคน 2 คนในร้านอาหาร
  - A. Please pass the sugar.
  - B. (You use too much sugar- you know it's not good for you.)

4. ให้นักเรียนเล่าเรื่องของตน หรือรายงานเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านมา

ไมเคิล คาเนล และ เมอร์วิลล์ สเวน (Michael Canale and Merrill Swain, 1980: 46-47) กล่าวถึงการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่า นอกจากจะวัดความสามารถที่จะเข้าใจและรู้ว่าจะใช้ภาษาอย่างไรแล้ว จะต้องวัดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์การสื่อสารด้วย สำหรับแบบสอบที่เหมาะสมกับการวัดความสามารถที่จะเข้าใจภาษา คือ แบบสอบความสามารถทางภาษาคู่ย่อย ๆ (Discrete point test) และแบบสอบที่เหมาะสมกับการวัดความสามารถในการแสดงออก คือ แบบสอบความสามารถทางภาษาแบบรวม (Integrative point test)

จิน บอดแมน และมิเรียม ไอเซนสไตน์ (Jean Bodman and Miriam Eisenstein, 1988) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการใช้วาจาพฤติกรรม การขอคุณ ระหว่างแบบสอบให้เขียนตอบ (Discourse completion task) การแสดงบทบาทสมมติแบบปลายเปิด (Open-ended role plays) และการสังเกตจากการสนทนาจริง ผลพบว่า ข้อมูลที่ได้จากภาษาพูดและภาษาเขียนตรงกัน แต่ต่างกันที่ความยาวและความซับซ้อนของคำพูด โดยข้อมูลจากแบบสอบถามให้เขียนนั้นสั้นที่สุด และข้อมูลจากการสังเกตจะยาวและซับซ้อนที่สุด อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบนั้นสามารถใช้เป็นตัวแทนของการใช้ภาษาโดยปกติได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ จะเห็นได้ว่า ในการทดสอบความสามารถทางภาษานั้นควรทดสอบทั้งด้านความเข้าใจและความสามารถในการแสดงออก และในการทดสอบความสามารถในการแสดงออกสามารถทดสอบได้ทั้งจากการให้พูด และการเขียนตอบ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึง คือ การกำหนดสถานการณ์ที่สอดคล้องกับการใช้ภาษาจริง เพื่อสามารถทดสอบความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้วาจาพฤติกรรมโดยตรงนั้น ไม่มีผู้ใดทำไว้ แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร วิธีสอนและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ และงานวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างในการใช้ภาษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

วันทนี สีสัททิม (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม จากโรงเรียนรัฐบาล 6 โรงเรียน จำนวน 180 คน และโรงเรียนเอกชน 6 โรงเรียน จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบทักษะฟัง-พูด อ่าน และเขียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนได้ค่ามัธยัมเลขคณิตของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารรวมทุกทักษะสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลได้คะแนนสูงสุดในทักษะเขียน รองลงมาคือทักษะฟัง-พูด และทักษะอ่าน ตามลำดับ ส่วนนักเรียนโรงเรียนเอกชนได้คะแนนสูงสุดในทักษะอ่าน รองลงมาคือ ทักษะเขียนและทักษะฟัง-พูด ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยรวม และในทักษะฟัง-พูดและทักษะเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อโณทัย ทิพนก (2532:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรมชั้นหนึ่งในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในธุรกิจโรงแรมของพนักงานโรงแรมชั้นหนึ่ง ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นพนักงานโรงแรมชั้นหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยพนักงานแผนกต้อนรับและพนักงานแผนกอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจำนวน 49 ข้อ แต่ละข้อคำถามเป็นการใช้ภาษาตามหน้าที่ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานโรงแรมสามารถใช้ภาษาในระดับกลาง ๆ มากที่สุด รองลงมาเป็นภาษาระดับไม่เป็นทางการ และภาษาระดับเป็นทางการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเชื่อมั่นในการใช้ภาษากับระดับความสามารถในการใช้ภาษาของพนักงานแต่ละคนพบว่า สามารถแบ่งพนักงานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุด กลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษามาก และกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาอังกฤษปานกลาง สำหรับภาษาอังกฤษที่พนักงานทั้ง 3 กลุ่มนี้ใช้มากที่สุด คือ ภาษาระดับกลาง ๆ

จริธา พานิชน (2532:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการใช้ภาษาอังกฤษตามจุดประสงค์ในการสื่อสาร สถานที่ที่เกิดการสื่อสาร หัวเรื่องในการสื่อสาร และบทบาทสถานภาพทางสังคมของผู้ร่วมการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถของนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ค่ามัธยเลขคณิตของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 57.87 โดยนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ มีค่ามัธยเลขคณิตสูงสุด รองลงมาคือ นักเรียนแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาต่างประเทศ และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และนักเรียนทั้ง 3 แผนการเรียนมีค่ามัธยเลขคณิตสูงสุดในด้านการใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานที่ที่เกิดการสื่อสาร รองลงมา คือ หัวเรื่องในการสื่อสาร บทบาทสถานภาพทางสังคมของผู้ร่วมการสื่อสาร ตามลำดับ

พนิดา สุนทรวิภาต (2533:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และความเข้าใจในวัฒนธรรม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและความเข้าใจในวัฒนธรรม ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 240 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบความเข้าใจในวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่ามัธยัมเลขคณิตของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 36.42 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ และได้ค่ามัธยัมเลขคณิตของความเข้าใจในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาคิดเป็นร้อยละ 60.34 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนี้มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจในวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นันทวิทย์ พรพิบูลย์ (2536:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทางด้านความรู้ด้านการจัดระเบียบภาษา ความรู้ด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย และความสามารถด้านกลวิธีในการนำความรู้ทางภาษาไปใช้ ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษมีค่ามัธยัมเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 54.44 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีค่ามัธยัมเลขคณิตของคะแนนความสามารถด้านกลวิธีในการนำความรู้ทางภาษาไปใช้สูงสุด รองลงมา คือ ความรู้ด้านการจัดระเบียบภาษา และความรู้ด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ส่วนนิสิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างอ่อน สำหรับนิสิตนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

สุภัทรา วันเพ็ญ (2536:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านภาษาศาสตร์สังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านภาษาศาสตร์สังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับหัวข้อในการปฏิสัมพันธ์ ลีลาทางภาษาในการสื่อสาร และหน้าที่ของภาษาในการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 664 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านภาษาศาสตร์สังคม ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านภาษาศาสตร์สังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่ามัธยิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 49.25 และมีความสามารถต่ำสุดในด้านลีลาทางภาษาในการสื่อสาร โดยมีค่ามัธยิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 38.76 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ร้อยละ 67.20 อยู่ในเกณฑ์ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำร้อยละ 19.60 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางร้อยละ 10.5 อยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ 2.40 และอยู่ในเกณฑ์ดีมากร้อยละ 0.30

2. งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

อุไรวรรณ ศฤงคาร์นันต์ (2526:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 900 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสอบความรู้ความเข้าใจ รวม 2 ฉบับ ผลการวิจัย พบว่า โดยส่วนรวมแล้ว ครูภาษาอังกฤษเห็นด้วยกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสารในระดับมากกว่ามีประโยชน์ กล่าวคือ เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ช่วยให้เด็กเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม กล่าวแสดงออกในการพูดและโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ มีประโยชน์

ต่อการประกอบอาชีพ ชีวิตประจำวัน และการศึกษาต่อ แต่ไม่เหมาะกับชั้นเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก และครูผู้สอนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่ดีที่จะใช้วิธีดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีชั่วโมงสอนมากจึงไม่มีเวลาจัดเตรียมกิจกรรมตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารและแนวการสอนนี้จะใช้ได้ผลกับเด็กเก่งเท่านั้น

กาญจนา ปราบพาล และคณะ (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารใน 3 ระดับของประเทศไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาต้น 1,000 คน มัธยมศึกษาปลาย 942 คน อุดมศึกษา 1,183 คน ครูระดับมัธยมศึกษาต้น 358 คน มัธยมศึกษาปลาย 339 คน อุดมศึกษา 196 คน และผู้บริหาร 244 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 4,262 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องจุดประสงค์เชิงปฏิบัติในระดับต่าง ๆ ดังนี้ คือ ระดับมัธยมศึกษาต้น นักเรียนควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับอาหารการกินที่ใช้ภาษาง่าย ๆ อ่านป้ายประกาศ โฆษณาต่าง ๆ และใช้พจนานุกรมที่อธิบายด้วยรูปภาพได้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปลายควรอ่านจดหมายส่วนตัว ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ๆ ในประเทศ สนทนากับชนชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษในเรื่องทั่วไปได้ บอกทิศทางแก่ชาวต่างประเทศได้ อ่านหรือเขียนข้อความแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นได้ ใช้พจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ เขียนจดหมายสมัครงาน ประวัติย่อการศึกษาและประสบการณ์ได้ ระดับอุดมศึกษาควรสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของสถานศึกษา ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการบันเทิง อ่านป้ายประกาศ โฆษณา หาความเพลิดเพลินจากสื่อมวลชน เข้าใจเพลงภาษาอังกฤษ กรอกแบบฟอร์มสำหรับศึกษาต่อ เข้าใจศัพท์เทคนิคเฉพาะสาขาวิชา และอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพได้

รัตนา ลักษณะโกเศศ (2530:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษ ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษ และเปรียบเทียบการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัด

กิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูภาษาอังกฤษที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 34 โรงเรียน จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษโดยส่วนรวมเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ฝึกผู้เรียนให้ใช้ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนน้อยมาก และมีการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ผู้เรียนต้องใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนน้อยที่สุด สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ครูภาษาอังกฤษโดยส่วนรวมเห็นว่า มีปัญหาในการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอันเนื่องมาจากการบริหารงานของโรงเรียน และจากตัวครูภาษาอังกฤษน้อย แต่มีปัญหาอันเนื่องมาจากสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนภาษามาก สำหรับปัญหาอันเนื่องมาจากนักเรียนนั้น ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยส่วนรวมรับรู้ว่ามีปัญหาน้อย แต่ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยส่วนรวมรับรู้ว่ามีปัญหามาก

ศรัชช มุ่งไชสง (2536:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็น ครูภาษาอังกฤษที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษ ในด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น ครูภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองมีความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ความสามารถในด้านภาษาศาสตร์มีในระดับมาก ส่วนในด้านภาษาศาสตร์สังคม การใช้ความสัมพันธ์ของข้อความและการใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสาร มีในระดับปานกลาง สำหรับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เห็นว่า ตนเองมีความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสามารถในด้านการใช้หลักสูตร การจัดแบบเรียน และการใช้วิธีสอนในระดับมาก ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและการประเมินผล มีในระดับปานกลาง

3. งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ

ประภาภรณ์ เคารพรัตน์ (2529:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประสิทธิผลของการสอนภาษาอังกฤษตามจุดประสงค์เชิงหน้าที่ของภาษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการสอนภาษาอังกฤษแบบเน้นจุดประสงค์เชิงหน้าที่ทางภาษาและการสอนแบบเน้นจุดประสงค์เชิงโครงสร้าง ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมฐานบิน กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองไม่มีพื้นฐานทางภาษามาก่อนใช้วิธีสอนแบบเน้นจุดประสงค์เชิงหน้าที่ทางภาษา และกลุ่มควบคุมซึ่งเรียนภาษาอังกฤษมาแล้ว 2 ปี ในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ใช้วิธีสอนแบบเน้นจุดประสงค์เชิงโครงสร้าง เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแผนการสอนจำนวน 2 ชุด และแบบสอบวัดความสามารถหลังการทดลอง 1 ฉบับ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มทดลองมีค่ามัธยิมเลขคณิตสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จตุรรัตน์ ธานี (2534:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูด เพื่อการสื่อสาร และความเข้าใจในวัฒนธรรมทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมุติ กับการสอนตามคู่มือครู" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูด เพื่อการสื่อสาร และความเข้าใจในวัฒนธรรมทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมุติ กับการสอนตามคู่มือครู ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกันทรารมณีน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือในการวิจัยเป็นแผนการสอนจำนวน 2 ชุด แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสาร 1 ฉบับ และแบบทดสอบความเข้าใจในวัฒนธรรม 1 ฉบับ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมุติ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารและความเข้าใจในวัฒนธรรม สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

4. งานวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างในการใช้ภาษา

มธุรี กลิ่นศรีสุข (2528:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เชิงอ้างตามหลักภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา การศึกษาความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาไทยในการสนทนาและทำนายลักษณะข้อผิดพลาดทางด้านวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเอกสาร โดยเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนาจากหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสนทนา ส่วนของภาษาไทยได้จากหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสนทนาทั้งจากหนังสือนวนิยาย และจากความรู้ของเจ้าของภาษา ผลการเปรียบเทียบพบว่า วัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในการสนทนา มีส่วนที่แตกต่างมากกว่าส่วนที่คล้ายคลึง ทั้งในด้านรูปแบบไวยากรณ์ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ความแตกต่างในเรื่องถ้อยคำที่ใช้โต้ตอบ เช่น การทักทายในภาษาอังกฤษ ทั้งในกรณีที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ทักทายและผู้รับคำทักทายจะใช้ถ้อยคำที่คล้ายคลึงกัน คือ ผู้ทักทายจะทักทายด้วยคำว่า "Good morning" หรือ "Hello" ผู้รับคำทักทายก็จะโต้ตอบด้วยคำว่า "Good morning" หรือ "Hello" เช่นเดียวกัน แต่ในภาษาไทยถ้อยคำที่ใช้ทักทายจะไม่แน่นอน ในกรณีที่ทักทายอย่างไม่เป็นทางการ อาจจะทักทายและโต้ตอบคำทักทายด้วยคำว่า "สวัสดี" ในกรณีที่ทักทายอย่างไม่เป็นทางการ อาจจะทักทายด้วยลักษณะประโยคที่เป็นประโยคคำถาม และผู้รับคำทักทายจะโต้ตอบด้วยการตอบประโยคคำถามนั้น เช่น ทักทายว่า "ไปไหนมา" ผู้รับคำทักทายจะโต้ตอบว่า "ไปคูหา" หรืออื่น ๆ ดังนั้นความแตกต่างเหล่านี้อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนไทย เช่น นักเรียนไทยอาจจะทักทายด้วยคำว่า "Where are you going?" หรือ "Where did you go?" ซึ่งจะเกิดความผิดพลาดทางด้านวัฒนธรรมในการใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนา

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร วิธีสอนและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ และการศึกษาความแตกต่างในการใช้ภาษา สรุปได้ว่า ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของตัวอย่างประชากรในเกือบทุกระดับ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนิสิตนักศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสามารถต่ำกว่า

เกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับอ่อน สำหรับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้าน ภาษาศาสตร์สังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และจากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานโรงแรม พบว่า พนักงานโรงแรม สามารถใช้ภาษาในระดับกลาง ๆ มากที่สุด สำหรับความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการสอนและการจัดการเรียนการสอน ส่วนการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้นพบว่า ครูภาษาอังกฤษรับรู้ว่าการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ฝึกให้ผู้เรียนให้ใช้ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาน้อย และเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าการสอนภาษาแบบเน้นจุดประสงค์เชิงหน้าที่ทางภาษา และการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมุติ่นั้นสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาตะพฤติกรรรม ผู้วิจัยได้สรุปงานวิจัยเป็น 4 หัวข้อ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการใช้วาตะพฤติกรรรม งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้วาตะพฤติกรรรม งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจและความสามารถในการใช้วาตะพฤติกรรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการในการใช้วาตะพฤติกรรรม

1. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจในการใช้วาตะพฤติกรรรม

โจเอล วอลเตอร์ส (Joel Walters, 1979) ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับความสุภาพในการใช้กลวิธีการขอร้องในภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษาวิทยาลัยชาวอเมริกันเพศชาย 30 คนและเพศหญิง 30 คน นักศึกษามหาวิทยาลัยชาวต่างประเทศที่มาจากชาติต่าง ๆ รวม 17 ชาติ เพศชาย 45 คน และเพศหญิง 30 คน และเจ้าของภาษาชาวสเปนเพศชาย 5 คนและเพศหญิง 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นบัตรคำสำหรับการเปรียบเทียบเป็นคู่ ๆ เช่นการใช้คำว่า "Shut up." กับ "Please be quiet." โดยให้ตัวอย่างประชากรเลือกจัดระดับความสุภาพ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาซึ่งมีภูมิหลังทางภาษาต่างกัน มีการรับรู้

ด้านนี้ตรงกัน แต่ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาและเจ้าของภาษาเพศหญิงมีการตัดสินใจและแสดงออกที่เป็นเอกภาพกว่าตัวอย่างประชากรเจ้าของภาษาเพศชาย

แพตริเซีย แอล แคร้เรล (Patricia L. Carrell, 1979) ได้ทำการศึกษาถึงความเข้าใจในการตอบแบบอ้อม (Indirect answer) ของผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาอังกฤษในระดับกลางและระดับสูง ของศูนย์ภาษาที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ภาคใต้ (Southern Illinois University) จำนวน 72 คน เปรียบเทียบกับนักศึกษาชาวอังกฤษมหาวิทยาลัยเดียวกัน จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งเป็นบทสนทนาสั้น ๆ พร้อมทั้งสถานการณ์ และมีบทสรุปเกี่ยวกับการสนทนาสั้น ๆ ให้เลือก 3 ตัวเลือก ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษาแล้ว ความสามารถในการเข้าใจความหมายของการตอบแบบอ้อมของตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษามีน้อยกว่า แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแล้ว ตัวอย่างประชากรมีความสามารถในการเข้าใจความหมายการตอบแบบอ้อมได้ในระดับสูง

แพตริเซีย แอล แคร้เรล และ เบเวอรี่ เฮ้ คอนเนคเกอร์ (Patricia L. Carrell and Beverly H. Konnecker, 1981) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ด้านความสุภาพในกลวิธีการขอร้องในภาษาอังกฤษของบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา เพื่อเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษา ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย นักศึกษาชาวต่างประเทศที่เรียนภาษาในระดับกลางและระดับสูง 73 คน และเจ้าของภาษา 42 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นบัตรคำที่ระบุสถานการณ์ และมีกลวิธีขอร้องให้เลือก 8 กลวิธี ให้ตัวอย่างประชากรจัดลำดับกลวิธีตามความสุภาพ ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แยกความแตกต่างของกลวิธีมากเกินไปโดยแบ่งเป็น 7 ระดับ ในขณะที่เจ้าของภาษาแบ่งไว้ 5 ระดับ และอีกกลุ่มเกือบไม่สามารถแยกความแตกต่างได้

เอส ทานากะ และ เอส คาวาเดะ (S. Tanaka and S. Kawade, 1982) ได้ทำการศึกษาแบบเดียวกับแคร้เรล และคอนเนคเกอร์ แต่ตัวอย่างประชากรเป็นชาวญี่ปุ่น 10 คน เปรียบเทียบกับเจ้าของภาษา 10 คน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงการรับรู้ด้านการใช้กลวิธีด้านความสุภาพในภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับบริบททางสังคม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยชาวญี่ปุ่น 32 คนและเจ้าของภาษา 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีภาพและ

คำบรรยายสถานการณ์การเริ่มของ และตัวเลือกของกลวิธีการขอร้อง ให้ตัวอย่างประชากรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่เจ้าของภาษาเลือกกลวิธีที่สุภาพขึ้นตามระดับชั้นทางสังคม แต่ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะเลือกกลวิธีที่สุภาพน้อยกว่า

อิลิตต์ ออลสแตน และ โชชานา บลัม-คัลคา (Elite Olshtain and Shoshana Blum-Kulka, 1985B) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ด้านความสุภาพในการขอร้องและการขอโทษ ภาษาเฮברรู ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยเฮเบอร์ ซึ่งเป็นชาวอังกฤษจำนวน 172 คน และชาวเฮברรู 160 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่กำหนดสถานการณ์ในการขอร้องและการขอโทษอย่างละ 4 สถานการณ์ พร้อมทั้งกลวิธีในการขอร้องและขอโทษอย่างละ 6 วิธี ให้ตัวอย่างประชากรจัดระดับความสุภาพเป็น 3 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ทำเป็นภาษาอังกฤษให้นักศึกษาชาวอังกฤษทำ ส่วนอีกชุดที่เป็นภาษาเฮברรูให้เจ้าของภาษาและนักศึกษาชาวอังกฤษอีก 124 คนทำ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ด้านความสุภาพของตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันมาก และตัวอย่างประชากรชาวอังกฤษสามารถรับรู้บรรทัดฐานของการใช้วาตะพดติกรรมการขอร้องและการขอโทษของภาษาเฮברรูได้ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ใช้ภาษาเฮברรูนั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้วาตะพดติกรรม

โชชานา บลัม-คัลคา (Shoshana Blum-Kulka, 1982) ทำการศึกษาวาตะพดติกรรมการขอร้องในภาษาเฮברรู ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย นักศึกษาชาวอังกฤษ 44 คนที่เรียนภาษาเฮברรูในระดับกลางและระดับสูงของมหาวิทยาลัยมิชิแกน นักศึกษาชาวเฮเบอร์แห่งมหาวิทยาลัยเฮเบอร์ 32 คน และนักศึกษาวิทยุทธศาสตร์ชาวอังกฤษ 10 คนจากศูนย์ภาษาในเมืองโตรอนโต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบให้เติมข้อความ (Discourse completion questionnaire) ซึ่งกำหนดสถานการณ์ และบทสนทนาที่ไม่สมบูรณ์ ให้ตัวอย่างประชากรเติม ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีแบบเดียวกับที่เจ้าของภาษาใช้ แต่การเลือกใช้จะแตกต่างกันในบริบทที่ต่างกัน ซึ่งตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะใช้กลวิธีทางอ้อมมากกว่า

อิลีซ พีร์สัน (Eloise Pearson, 1985) ทำการศึกษาการใช้วาทะพฤติกรรม ภาษาอังกฤษด้านการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และทำการเปรียบเทียบแบบเรียนภาษาอังกฤษที่ใช้สอนเป็นภาษาที่ 2 และภาษาต่างประเทศ 2 เล่ม โดยสังเกตการณ์สนทนาที่เกิดขึ้นจริงของชาวอังกฤษ ผลการสังเกตพบว่า วาทะพฤติกรรมภาษาอังกฤษด้านการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จะเกิดขึ้นเฉพาะในการโต้ตอบ (Response) เท่านั้น และมีการใช้ภาษาตั้งแต่ระดับที่มีความสุภาพมากจนถึงระดับที่น้อยที่สุด สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบเรียนภาษาอังกฤษ 2 เล่ม คือ แบบเรียน "Impact" เขียนโดย พี วอซซิน-โจนส์ (P. Watcyn-Jones, 1979) และ แบบเรียน "Advanced Speaking Skills" เขียนโดย เจเรมี ฮาร์เมอร์ และ จอห์น อาร์โนลด์ (Jeremy Harmer and John Arnold, 1978) พบว่า แบบเรียนทั้ง 2 เล่ม นำเสนอสำนวนที่ไม่ค่อยมีการใช้กันในหมู่เจ้าของภาษา

วิเวียน เจ คูก (Vivian J. Cook, 1985) ทำการศึกษาหน้าที่ทางภาษาด้านการขอคุณ การขอร้อง การทักทาย และการกล่าวลา กับตัวแปรต่าง ๆ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษา ซึ่งแบ่งการศึกษาเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการศึกษาหน้าที่ทางภาษาด้านการขอคุณและการขอร้อง กับตัวแปรทางสังคม คือ อายุ และเพศของกลุ่มสนทนา ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักเรียนที่เป็นเจ้าของภาษา 8 คน และนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ 11 คน ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 16 ข้อ ให้ตัวอย่างประชากรเขียนตอบโดยไม่จำกัดเวลา ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาสามารถใช้หน้าที่ทางภาษาด้านการขอคุณและขอร้องได้ถูกต้องในระดับสูง มีการใช้ศัพท์และไวยากรณ์ในรูปแบบที่หลากหลาย และอายุของกลุ่มสนทนามีผลต่อการเลือกใช้คำ

ครั้งที่ 2 เป็นการศึกษาหน้าที่ทางภาษาด้านการทักทายและการกล่าวลา กับตัวแปรด้านสถานการณ์ คือ เวลา และตัวแปรด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสนทนา ตัวอย่างประชากรคือ นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้เขียนตอบจำนวน 17 ข้อ แล้วนำข้อมูลนี้ไปเปรียบเทียบกับข้อมูลของเจ้าของภาษาจำนวน 43 คน ที่ได้จากงานวิจัยของ V.J. Cook (1970) ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรสามารถใช้หน้าที่ทางภาษาด้านการทักทายและกล่าวลาได้เหมาะสม มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ไม่เหมาะสม

จิน บอดแมน และมีเรียม ไอเซนสไตน์ (Jean Bodman and Miriam Eisenstein, 1988) ทำการศึกษาการใช้วาทะพฤติกรรมการขอบคุณในภาษาอังกฤษ และเปรียบเทียบรูปแบบการเก็บข้อมูล ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยเจ้าของภาษา 34 คู่ และตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาอีก 40 คู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามให้เขียนตอบแบบประเมินการแสดงบทบาทสมมติแบบปลายเปิดระหว่างตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษากับตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษา ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษากับตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา และตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษากับตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา และแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเปรียบเทียบรูปแบบการเก็บข้อมูลนั้น ข้อมูลที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนตรงกัน เพียงแต่ต่างกันที่ความยาวและความซับซ้อนของคำพูด โดยข้อมูลจากแบบสอบถามสั้นและซับซ้อนน้อยกว่า ส่วนข้อมูลจากการสังเกตจะมีความยาวและความซับซ้อนมากที่สุด จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลจากแบบสอบถามนั้นสามารถเป็นตัวแทนของการใช้ภาษาโดยปกติได้ ผลการวิจัยด้านความสามารถในการขอบคุณ พบว่า การแสดงบทบาทสมมติของตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษานั้นจะใช้ภาษาที่ยาวกว่าตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ทั้งนี้เพราะมีการใช้คำพูดแบบอ้อม ๆ ในการบอกความต้องการ ในขณะที่ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะบอกตรง ๆ และตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษาจะมีการบอกปฏิเสธพอเป็นพิธี และการลงเลที่จะรับของจากผู้อื่น นอกจากนี้ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาจะใช้ภาษาได้ดีขึ้นเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษา

เจเน็ต บานเนอจี และ แพตริเซีย แอล แคร์เรล (Janet Banerjee and Patricia L. Carrel, 1988) ทำการศึกษาการใช้วาทะพฤติกรรมการให้คำแนะนำในภาษาอังกฤษของนักศึกษาชาวจีนและชาวมาเลเซีย 28 คน โดยเปรียบเทียบกับเจ้าของภาษา 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้เติมข้อความ ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ 60 ข้อ และมีตัวแปรเพศ ความคุ้นเคย และระดับความละอาย (Embarrassment) ผลการวิจัยพบว่า ชาวจีนและชาวมาเลเซียสามารถใช้วาทะพฤติกรรมการให้คำแนะนำในสถานการณ์ปกติได้ไม่แตกต่างจากเจ้าของภาษา แต่ในสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดความละอายนั้นจะใช้ได้น้อยกว่าเจ้าของภาษา และกลวิธีที่ทั้ง 2 กลุ่มใช้มาก คือ การบอกไปตามความจริง (Statement of fact) ข้อเสนอนะที่ได้จากงานวิจัยนี้ คือ ครูควรสอนให้นักเรียนใช้ภาษาที่ถูกต้องและเป็นภาษาที่เป็นกลาง

แอนเดรีย ดีคาปัว (Andrea Decapua, 1989:251) ทำการศึกษาถึงการถ่ายโอนทางวัฒนธรรมสังคมในการใช้วาตะพุดติกรมการร้องทุกข์ โดยเปรียบเทียบระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยชาวเยอรมัน 50 คน และชาวอเมริกัน 50 คน ซึ่งชาวเยอรมันจะเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งภาษาเยอรมันและภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้เขียนตอบ ซึ่งกำหนดสถานการณ์ไว้ 5 สถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรชาวเยอรมันมีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาอังกฤษแบบตรง ๆ ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสม อันเป็นผลจากการถ่ายโอนจากภาษาที่ 1 คือภาษาเยอรมัน

คริสทีน เอ บิลล์ไมเออร์ (Kristine A. Billmyer, 1990:1535) ทำการศึกษาผลของการสอนวาตะพุดติกรมการชมเชย ซึ่งถือว่าเป็นกลวิธีทางสังคมที่มีประโยชน์ต่อการเข้าร่วมการสนทนากับเจ้าของภาษา ตัวอย่างประชากร คือ นักศึกษาศรีชาวญี่ปุ่นที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองแห่งมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนเพิ่มเติมด้านภาษาศาสตร์และหลักทางภาษาศาสตร์สังคมในการชมเชยของชาวอเมริกัน การประเมินผลทำโดยให้ตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่มเข้าร่วมการสนทนากับนักศึกษาศรีชาวอเมริกันทุก ๆ สัปดาห์ตลอด 3 เดือน มีการให้คะแนนและเปรียบเทียบการชมเชยและการตอบรับคำชม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการชมเชยเพิ่มขึ้นสามารถใช้คำชมเชยที่หลากหลายและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสามารถตอบรับคำชมได้เหมาะสมตามบรรทัดฐานของชาวอเมริกัน ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี

ลินดา แอล ฮาร์โลว์ (Linda L. Harlow, 1990) ทำการศึกษาการใช้วาตะพุดติกรมภาษาฝรั่งเศสด้านการขอข้อมูล การขอบคุณ และการขอโทษ ซึ่งกำหนดโดยตัวแปรทางสังคม คือ เพศ อายุ และความคุ้นเคย ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษานานาชาติชาวฝรั่งเศส 28 คน และ ชาวอเมริกัน 32 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสในระดับ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้เขียนตอบ แบ่งเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับการขอข้อมูล (Requesting information) และการขอบคุณหลังจากได้ข้อมูลแล้ว ตอนที่ 2 เป็นการขอรับบริการ (Request a service) ตอนที่ 3 เป็นการขอโทษที่มาสาย ผลการวิจัยพบว่า ในวาตะพุดติกรมการขอข้อมูลนั้น ตัวแปรอายุมีผลต่อการใช้คำนำหน้าชื่อ ส่วนตัวแปรด้านความคุ้นเคยมีผลต่อความยาวของคำพูดและการให้ความสนใจ ส่วนวาตะพุดติกรมการขอบคุณ ตัวแปรอายุของกลุ่มสนทนาดูเหมือนว่ามีอิทธิพลต่อความยาวของคำพูด และวาตะพุดติกรมการขอโทษ ตัวแปรด้านเพศ อายุ และความคุ้นเคยไม่มีผลต่อการใช้

ซาเอโกะ ฟุกุชิมะ (Saeko Fukushima, 1990) ทำการศึกษาการใช้วาทะพฤติกรรมการเสนอให้ความช่วยเหลือและการขอร้องภาษาอังกฤษ โดยมีตัวแปร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาใน 3 ระดับ คือ ใกล้ชิดมาก ไปกันได้ และไปกันไม่ได้ ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาชาวญี่ปุ่นที่เรียนอยู่ชั้นปีที่ 2 วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 36 คน โดยเปรียบเทียบกับครูเจ้าของภาษาที่สอนในมหาวิทยาลัย จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งกำหนดสถานการณ์การเสนอให้ความช่วยเหลือและการขอร้อง สถานการณ์ละ 3 ข้อ แต่ละข้อจะใช้กับบุคคลที่มีระดับความสัมพันธ์ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรชาวญี่ปุ่นไม่สามารถใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ แม้ว่าเขาต้องการให้สุภาพก็ตาม คำพูดที่ใช้จะตรงเกินไปทำให้ดูว่าหยาบคาย

รอด เอลลิส (Rod Ellis, 1992) ทำการศึกษาการใช้วาทะพฤติกรรมการขอร้องเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 ของเด็กชาย 2 คน ซึ่งเป็นผู้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ งานวิจัยนี้เป็นการสังเกตซึ่งใช้เวลา 15-20 เดือน โดยผู้วิจัยจะบันทึกถ้อยคำทุกอย่างที่เด็กทั้ง 2 พูดพร้อมทั้งบันทึกเทป และผู้วิจัยจะค่อย ๆ เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้สังเกตอย่างเดี๋ยวยไปเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องด้วย ผลการวิจัยพบว่า แม้เด็กทั้งสองจะมีการพัฒนาขึ้นตลอดช่วงเวลาที่สังเกต แต่ก็ยังไม่ประสบผลในการพัฒนารูปแบบการขอร้องทั้งหมดและไม่สามารถจัดจํารูปแบบไปใช้ตามที่ต้องการได้

โซห์เรห์ เอสลามิราเซค (Zohreh Eslamirasekh, 1993:3823) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการใช้วาทะพฤติกรรมการขอร้องข้ามวัฒนธรรมระหว่างภาษาเปอร์เซีย และภาษาอังกฤษ และศึกษาผลของตัวแปรเพศ และตัวแปรทางสังคมด้านระดับชั้นและอำนาจ ที่มีต่อการใช้วาทะพฤติกรรม ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษาชาวอเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา 52 คน และ นักศึกษาชาวเปอร์เซียแห่งมหาวิทยาลัยอิสฟาฮัน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการใช้วาทะพฤติกรรมการขอร้องของชาวเปอร์เซียกับชาวอเมริกันแล้ว ชาวเปอร์เซียจะใช้คำพูดที่ตรงกว่า และใช้คำอย่างระมัดระวัง มีคำขยายมากกว่า สำหรับด้านตัวแปรนั้น พบว่า ตัวแปรเพศไม่ใช่ตัวทำนายที่ชัดเจน แต่ตัวแปรทางสังคมทั้งด้านระดับชั้นและอำนาจมีผลต่อการใช้วาทะพฤติกรรมทั้ง 2 ภาษา นั่นคือ ความตรงของคำพูดจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นทางสังคมและอำนาจ ซึ่งหมายถึง ผู้พูดจะใช้คำพูดที่ตรงมากขึ้นกับบุคคลที่ไม่รู้จัก หรือมีสถานภาพหรือศักยภาพสูงกว่า

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเข้าใจและความสามารถในการใช้วาตะพฤติกรรมการ

อีลิท ออลส์เตน (Elite Olshtain, 1983) ทำการศึกษาการใช้วาตะพฤติกรรมการขอโทษในภาษาเฮบรูว์ ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยนักศึกษาที่เป็นเจ้าของภาษา 12 คน ชาวอังกฤษ 12 คน ชาวรัสเซีย 12 คน ชาวอังกฤษที่เรียนภาษาเฮบรูว์ 13 คน และชาวรัสเซียที่เรียนภาษาเฮบรูว์ 14 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งหมด 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการแสดงบทบาทสมมติ โดยไม่มีการโต้ตอบในสถานการณ์ 8 เรื่อง นอกจากนี้มีคำถามเพื่อตรวจสอบการรับรู้เกี่ยวกับวาตะพฤติกรรมการขอโทษว่าเป็นสากลหรือไม่อีก 2 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรชาวอังกฤษที่ใช้ภาษาเฮบรูว์รับรู้ถึงความจำเป็นในการขอโทษในภาษาเฮบรูว์น้อยกว่าในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นผลให้ในการใช้ภาษาเฮบรูว์นั้น พวกเขาจะใช้กลวิธีการขอโทษน้อยลง ส่วนตัวอย่างประชากรชาวรัสเซียมีการรับรู้เกี่ยวกับกลวิธีการขอโทษที่เป็นสากลมากกว่า ซึ่งเมื่อเทียบกับภาษารัสเซียแล้ว พวกเขาจะใช้กลวิธีการขอโทษเพิ่มขึ้นเมื่อใช้ภาษาเฮบรูว์ ทำให้สรุปได้ว่า ในการเลือกใช้กลวิธีเพื่อแสดงวาตะพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะภาษาและสถานการณ์นั้น ๆ และแนวโน้มในการถ่ายโอนการใช้ภาษาจากภาษาที่ 1 ไปยังภาษาที่ 2 นั้นอาจขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ใช้ในภาษานั้น ๆ

มุย ฮุน อี ซุง (Mui Yun E. Soong, 1985) ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการถ่ายโอนการใช้วาตะพฤติกรรมภาษาอังกฤษด้านการขอโทษและการรับรู้ถึงลักษณะเฉพาะและความแตกต่างของภาษา (Language-specificity and distance) ตัวอย่างประชากรเป็นชาวจีน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ 8 เรื่อง ซึ่งตัวอย่างประชากรจะแสดงโดยใช้ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ จากนั้นตอบคำถามเกี่ยวกับการขอโทษ 2 ข้อ ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของผู้พูดชาวอังกฤษที่ได้จากงานวิจัยของ ออลส์เตน (Olshtain, 1981) และโคเฮน และ ออลส์เตน (Cohen and Olshtain, 1987) มาเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการถ่ายโอนนั้นมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงลักษณะเฉพาะและความแตกต่างของภาษา

เดล เอพิว โทอิเก (Dale April Koike, 1989) ทำการศึกษาการใช้วาตะพฤติกรรมการขอโทษ ภาษาสเปน ด้านการขออภัย ขอโทษ และการออกคำสั่ง ในด้านความสามารถในการจำรูปแบบของวาตะพฤติกรรมในภาษาที่ 2 การนำไปใช้ และการถ่ายโอนความรู้และกลวิธี

ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาที่เรียนภาษาสเปนในชั้นพื้นฐานของมหาวิทยาลัยเท็กซัสแห่งออสติน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการศึกษาด้านความเข้าใจในการฟัง เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ วาตะพฤติกรรมในภาษาสเปน ใช้ตัวอย่างประชากร 2 ห้องเรียน จำนวน 40 คนซึ่งเรียนกับครูอาสาสมัครคนเดียวกัน ตัวอย่างประชากรจะได้ฟังคำบรรยายสถานการณ์ 3 เรื่องซึ่งมีการใช้ วาตะพฤติกรรมการขอร้อง ขอโทษ และออกคำสั่ง สถานการณ์ละ 2 ครั้ง จากนั้นทำแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรสามารถจำแนกวาตะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้

ครั้งที่ 2,3 เป็นการศึกษาถึงความสามารถในการใช้วาตะพฤติกรรมและการถ่ายโอน ใช้ตัวอย่างประชากร 27 คน จาก 2 ห้องเรียนซึ่งมีครูผู้สอนต่างกัน โดยตัวอย่างประชากรทั้ง 2 ห้องได้รับการสอนเรื่องโครงสร้างวาตะพฤติกรรมเป็นเวลา 12 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ชั่วโมง การประเมินผลทำโดยให้ตัวอย่างประชากรเขียนโต้ตอบการสนทนาที่กำหนดสถานการณ์ไว้ โดยในครั้งที่ 2 นั้นใช้ภาษาสเปน และครั้งที่ 3 ใช้ภาษาอังกฤษกับตัวอย่างประชากรที่เป็นนักศึกษาชาวอังกฤษ 23 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากรสามารถจำรูปแบบของวาตะพฤติกรรมและนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายโอนกลวิธีการใช้จากภาษาที่ 1 ไปภาษาที่ 2 ด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการในการใช้วาตะพฤติกรรม

แอนดรู คี โคเฮน และ อีลิต ออลส์เตน (Andrew D. Cohen and Elite Olshtain, 1993) ทำการศึกษากระบวนการในการใช้วาตะพฤติกรรมของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามด้านภูมิหลัง การแสดงบทบาทสมมุติกับเจ้าของภาษา และการรายงานผลของกระบวนการในการคิดระหว่างการแสดงบทบาทสมมุติ (Retrospective verbal report protocols) ผลการวิจัยพบว่า ในการวางแผนที่จะกล่าวด้วยคำออกมานั้น ตัวอย่างประชากรครึ่งหนึ่งบอกว่าจะมีการคิดว่าจะพูดอะไรแต่ไม่ได้คิดถึงศัพท์หรือไวยากรณ์เป็นพิเศษ มีส่วนน้อยที่บอกว่าไม่ต้องคิดเลย และในกระบวนการวางแผนการพูดนั้นมักคิดทั้ง 2 หรือ 3 ภาษา มีการใช้กลวิธีต่าง ๆ กันในการใช้รูปแบบทางภาษา และไม่สนใจเรื่องไวยากรณ์และการออกเสียง ซึ่งสามารถสรุปลักษณะของตัวอย่างประชากรตามกลวิธีที่ใช้เป็น 3 ประเภท คือ ผู้ชอบหลีกเลี่ยง (Avoiders) ผู้ที่มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (Metacognizers) และผู้ปฏิบัติไปตามสภาพที่เป็นจริง (Pragmatists)

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาตะพดติกกรรม ทั้งในด้าน
 ความเข้าใจในการใช้วาตะพดติกกรรม ความสามารถในการใช้วาตะพดติกกรรม ความเข้าใจ
 และความสามารถในการใช้วาตะพดติกกรรม และกระบวนการในการใช้วาตะพดติกกรรม สรุปได้
 ว่า ตัวอย่างประชากรที่ไม่ใช่เจ้าของภาษามีความเข้าใจและความสามารถในการใช้วาตะ
 พดติกกรรมหัวเรื่องต่าง ๆ ได้ต่างจากตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าของภาษา มีการถ่ายโอนด้าน
 ความเข้าใจและความสามารถในการใช้วาตะพดติกกรรมจากภาษาที่ 1 ไปยังภาษาที่ 2 ระยะ
 เวลาที่อาศัยในชุมชนที่ใช้ภาษาที่ 2 มีผลต่อความเข้าใจ และจากการเปรียบเทียบเครื่องมือที่ใช้
 ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถในการใช้วาตะพดติกกรรมนั้น พบว่า เครื่องมือที่เป็นแบบ
 สอบให้เติมข้อความสามารถใช้เป็นตัวแทนการใช้ภาษาโดยปกติได้ นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์
 เปรียบเทียบแบบเรียนภาษาอังกฤษ 2 เล่ม คือ แบบเรียน "Impact" และ แบบเรียน
 "Advanced speaking skills" พบว่า แบบเรียนทั้ง 2 นำเสนอสำนวนที่ไม่ค่อยใช้กันในห้อง
 เจ้าของภาษา สำหรับกระบวนการในการใช้วาตะพดติกกรรมนั้นพบว่า ตัวอย่างประชากรครึ่งหนึ่ง
 มีการคิดก่อนว่าจะพูดอะไร และมักคิดทั้ง 2 หรือ 3 ภาษา แต่ไม่คำนึงถึงศัพท์หรือไวยากรณ์ใด
 เป็นพิเศษ และมีการใช้กลวิธีต่าง ๆ กันในการเลือกใช้รูปแบบทางภาษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย